

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Cestovní ruch

UPLATŇOVÁNÍ PRVKŮ EKOLOGICKÉHO
MANAGEMENTU NA PŘÍKLADU MALTSKÉHO
HOTELU KEMPINKSI SAN LAWRENCE

Bakalářská práce

Autor práce: Natalie Odrášková

Vedoucí práce: Ing. Petr Scholz, DiS., Ph.D.

Jihlava 2024

Vysoká škola polytechnická Jihlava

Tolstého 16, 586 01 Jihlava

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce: **Natalie Odrášková**

Studijní program: Cestovní ruch

Obor: Cestovní ruch

Garant studijního programu: Ing. Ivica Linderová, PhD.

Název práce: **Uplatňování prvků environmentálního managementu ve vybraných ubytovacích zařízeních v regionu**

Vedoucí práce: Ing. Petr Scholz, DiS., Ph.D.

Cíl práce: Cílem bakalářské práce je zjistit a zhodnotit uplatňování prvků environmentálního managementu ve vybraných ubytovacích zařízeních v regionu.

Abstrakt

Tato bakalářská práce analyzuje uplatňování prvků ekologického managementu v hotelu Kempinski San Lawrence na Maltě. Cílem je zhodnotit jeho udržitelnost a ekologický výkon. Výsledky ukazují, že hotel úspěšně integruje environmentální principy, čímž výrazně snižuje svou uhlíkovou stopu a spotřebu energie. Studie také identifikuje oblasti pro další zlepšení a poskytuje doporučení pro zvýšení úrovně udržitelnosti. Tato práce tak přispívá k pochopení významu green managementu v hotelovém průmyslu

Klíčová slova

ekologický management; udržitelnost; hotelové odvětví; uhlíková stopa; úspora energie

Abstract

This bachelor's thesis analyses the application of environmental management elements in the Kempinski San Lawrence hotel in Malta. The aim of the thesis is to evaluate its sustainability and environmental performance. The results show that the hotel successfully integrates environmental principles, significantly reducing its carbon footprint and energy consumption. The study also identifies areas for further improvement and provides recommendations to enhance sustainability. This work contributes to understanding the importance of green management in the hotel industry.

Keywords

environmental management; sustainability; hospitality; carbon footprint; energy saving

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje **AZ**, zejména § 60 (školní dílo).

Podle § 47b zákona o vysokých školách souhlasím se zveřejněním své práce podle Směrnice pro vedení, vypracování a zveřejňování závěrečných prací na VŠPJ, a to bez ohledu na výsledek obhajoby.

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mě požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne 28. května 2024

.....

Podpis studenta/ky

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce Ing. Petru Scholzovi, DiS., Ph.D. za odborné rady, cenné připomínky a za jeho laskavost a trpělivost, které mi poskytl během celého procesu tvorby této práce. Dále bych chtěla vyjádřit své upřímné poděkování panu Kylovi Herrerovi, s nímž jsem měla možnost úzce spolupracovat a komunikovat. Jeho poskytnuté informace a zdroje byly pro tuto práci klíčové a velmi přispěly k jejímu dokončení.

Obsah

Seznam obrázků a tabulek.....	7
Seznam zkratk.....	8
Úvod	9
1 Koncept environmentálně šetrného UZ	10
1.1 Klasifikace a kategorizace ubytovacích zařízení	10
1.2 Green management a jeho uplatňování.....	16
2 Analýza uplatňování green managementu v UZ na hotelu Kempinski San Lawrence	29
2.1 Cíl a metodika zkoumání.....	29
2.2 Využití prvků green managementu v UZ	30
Závěr	49
Seznam použité literatury	51

Seznam obrázků a tabulek

Obr. 1: Medián celkové spotřeby ve všech hotelech Kempinski za roky 2021-2022.....	32
Obr. 2: Grafické znázornění darovaných mýdel a zachráněného odpadu za roky 2021-2022 ...	32
Obr. 3: Hodnocení stakeholderů ESG dopady.....	33
Obr. 4: Matice důležitosti integrovaná se zpětnou vazbou stakeholderů 2022 – 2023	34
Obr. 5: Graf uhlíkové stopy hosta na noc v různých hotelech Kempinski.....	35
Obr. 6: Graf uhlíkové stopy hosta na noc v různých hotelech Kempinski.....	35
Obr. 7: Graf uhlíkové stopy hosta na noc v různých hotelech Kempinski.....	36
Obr. 8: Hotel Kempinski San Lawrenz	40
Obr. 9: Výsledný HCMI pro hotel Kempinski San Lawrence.....	46
Obr. 10: Spotřeba CO ₂ e v hotel Kempinski San Lawrence za rok 2023.....	47
Tab. 1: Třídy ubytovacích zařízení	13

Seznam zkratek

AHR ČR	Asociace hotelů a restaurací České republiky
CSR	Corporate Social Responsibility (Společenská odpovědnost firem)
ČHF	Česká golfová federace
ČR	Česká republika
ČSN	Česká státní norma
ČSU	Český statistický úřad
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme
HCMI	Hotel Carbon Measurement Initiative
HDP	Hrubý domácí produkt
IS	Informační systém
NATO	North Atlantic Treaty Organization (Severoatlantická aliance)
OSN	Organizace spojených národů
SDG	Sustainable Development Goals (Cíle udržitelného rozvoje)
UNWTO	United Nations World Tourism Organization (Světová organizace cestovního ruchu)
USA	United States of America (Spojené státy americké)
UZ	Ubytovací zařízení
VŠPJ	Vysoká škola polytechnická Jihlava

Úvod

V současném světě, kde otázky udržitelnosti a ochrany životního prostředí zaujímají stále důležitější místo, je klíčové, aby i ubytovací zařízení přispívala k ekologickému a trvale udržitelnému rozvoji. Z příkladů, který stojí za pozornost, je hotel Kempinski San Lawrence na Maltě, který se snaží implementovat prvky ekologického managementu do svého provozu. V posledních letech se stále více projevuje snaha o harmonizaci mezi pohostinstvím a životním prostředím, což přináší nové výzvy i příležitosti pro manažery ubytovacích zařízení. Vzhledem k rostoucímu povědomí o dopadech cestovního ruchu na životní prostředí a místní komunity se stává nezbytným analyzovat, jak tato zařízení integrují ekologické principy do svého každodenního fungování.

Cílem této bakalářské práce je provést hloubkovou analýzu uplatňování prvků enviromentálního managementu v maltském hotelu Kempinski San Lawrence a zhodnotit jeho udržitelnost výkony za rok 2023. Konkrétně se zaměřím na otázky, jaké prvky environmentálního managementu jsou nejvíce, a naopak nejméně využívány?

Práce se bude skládat z teoretické a praktické části. Teoretická část bude věnována pojmům enviromentálního managementu, jeho klasifikacím a certifikacím, stejně jako výhodám a nevýhodám jeho implementace v ubytovacím sektoru. Praktická část se zaměří na konkrétní analýzu provozu hotelu Kempinski San Lawrence a zhodnocení jeho enviromentálních výkonů prostřednictvím sběru a vyhodnocení relevantních dat.

Cílem této práce není pouze poskytnout důkladný pohled na současnou situaci, ale také navrhnout konkrétní doporučení a strategie pro zlepšení udržitelnosti tohoto konkrétního ubytovacího zařízení.

1 Koncept environmentálně šetrného UZ

1.1 Klasifikace a kategorizace ubytovacích zařízení

Vzhledem k jedinečnosti každého jednotlivce a jeho individuálním potřebám a preferencím existuje rozmanitost mezi ubytovacími zařízeními, která se projevuje různým komfortem a standardem napříč různými klasifikacemi. Pro kategorizaci a cenové zařazení ubytovacích zařízení se využívá jednoduchý systém klasifikace, kde vyšší klasifikace znamená vyšší úroveň a kvalitu služeb, jak ukázali Křížek a Neufus, 2014. Hvězdičky jsou symbolem této klasifikace.

Ubytovací zařízení dělíme podle Křížka a Neufuse (2014) zejména z marketingových důvodů, z nichž nejobvyklejší rozdělení jsou:

Podle umístění:

- Přímořské
- Horské
- Městské
- Lázeňské
- Rekreační

Podle zaměření nebo převažujících doplňkových služeb:

- Wellness
- Lázeňské
- Sportovní
- Relax
- Rodinné

Podle velikosti:

- Malé (do 50 pokojů)
- Střední (50–150 pokojů)
- Velké (150–400 pokojů)
- Mega (nad 400 pokojů)

Klasifikace je označení minimálních požadavků jednotlivých tříd ubytovacích zařízení.

Asociace hotelů a restaurací České republiky ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a Českou centrály cestovního ruchu – CzechTourism vypracovala „Oficiální jednotnou klasifikaci ubytovacích zařízení České republiky“ pro kategorie hotel, hotel garni, penzion, apartmánový hotel a apartmánový komplex na období 2021–2025 v souladu s Usnesením vlády č. 717 ze dne 17. 7. 1999. Oficiální jednotná klasifikace ubytovacích zařízení v České republice je nyní integrována do evropského systému Hotelstars Union. Tento systém sjednocuje kritéria hodnocení ubytovacích zařízení v 17 evropských zemích, včetně Německa, Rakouska, Maďarska Slovinska, Švýcarska, Švédska, Nizozemí, Lucemburska, Litvy, Lotyšska, Estonska, Malty, Belgie, Dánska, Řecka a Lichtenštejska. Hotelstars Union zajišťuje konzistentní standardy kvality ubytovacích služeb v celém tomto významném regionu (Asociace hotelů a restaurací České republiky, 2021).

Proces vypracování klasifikačních kritérií pro pětileté období je náročný. Pro období 2021–2025 vyžadoval sladění stanovisek všech členských států. Počet kritérií v novém klasifikačním katalogu pro hotely byl snížen z 270 na 247, což z něj činí ještě flexibilnější a přehlednější dokument. Revize umožnila vstup moderním hotelovým konceptům do systému a zjednodušila implementaci digitálních technologií v hotelech, včetně moderních komunikačních zařízení na recepci a v pokojích, zábavní elektroniky pro hosty a možnosti samoobslužného přihlašování a odhlašování pomocí informačních technologií. Aspekt udržitelnosti hrál v revizním procesu důležitou roli, nová kritéria podporují klasifikované hotely v implementaci a využívání štítků a certifikátů udržitelnosti a nabízejí hostům možnost volby, zda chtějí denní úklid a výměnu povlečení, instalaci nabíjecích stanic pro elektromobily a redukci plastových obalů v koupelnách (Asociace hotelů a restaurací České republiky, 2021).

Kategorizace je proces, kdy se ubytovací zařízení dělí do jednotlivých kategorií.

Ubytovací zařízení jsou zařazována do odpovídajících kategorií a tříd podle české technické normy ČSN 76 1110, která se zabývá klasifikací ubytovacích zařízení do kategorií: hotelů, hotelů garní, penzionů, apartmánových hotelů a apartmánových komplexů. Tato norma implementuje evropský klasifikační systém Hotelstars. Pro ostatní druhy ubytovacích zařízení, platí v České republice národní klasifikace (Asociace hotelů a restaurací České republiky, 2021).

Dle Asociace hotelů a restaurací České republiky (2021) se ubytovací zařízení zařazují podle druhu do kategorií:

- 1) hotel – ubytovací zařízení s min. 10 pokoji, vybavené pro poskytování přechodného ubytování a služeb s tím spojených (převážně stravovací), člení se do pěti tříd;
- 2) hotel garní – vybavení jen pro omezený rozsah stravování (min. snídaně) a člení se do čtyř tříd;
- 3) motel – ubytovací zařízení s min. 10 pokoji, vybavené pro poskytování přechodného ubytování a služeb s tím spojených pro motoristy, člení se do čtyř tříd, nachází se v blízkosti pozemních komunikací s možností parkování;
- 4) penzion – ubytovací zařízení s nejméně 5 pokoji a maximálně 20 pokoji pro hosty, s omezeným rozsahem společenských a doplňkových služeb, dělí se do čtyř tříd, omezené stravovací služby spočívají v absenci restaurace, musí však disponovat minimálně místnostmi pro stravování, která zároveň může sloužit k dennímu odpočinku hostů;
- 5) apartmánový hotel – ubytování je poskytováno ve studiích nebo v apartmánech, zařízení s minimálně 10 apartmánů nebo studií, hostům poskytuje rozsah služeb stanovený pro příslušnou třídu hotelu a zařazuje se do třídy 1*–4* s možností přiznání úrovně Superior;
- 6) apartmánový komplex – komerční zařízení sestávající z několika vyhrazených studií nebo apartmánů výhradně pro ubytování turistů s omezenou nabídkou služeb. Podle rozsahu poskytovaných služeb a vybavení se zařazuje apartmánový komplex do 1*–4* s možností přiznání úrovně Superior. Má minimálně 10 obytných jednotek (studií nebo apartmá);
- 7) ostatní ubytovací zařízení, kterými jsou zejména ubytovny, koleje, svobodárny, internáty, kempy a skupiny chat nebo bungalovů.

Specifická hotelová zařízení dle AHR České republiky (2021); pro účely Oficiální jednotné klasifikace:

- Lázeňský / Spa Hotel – ubytovací zařízení, které se nachází v místě se statutem lázeňského místa dle Zákona č. 164/2001 Sb. (lázeňský zákon) v aktuálním znění, které splňuje veškeré požadavky pro kategorii hotel (vyjma à la carte restaurace) a které zajišťuje zároveň lázeňskou péči dle § 33 zák. č. 48/1997 Sb.
- Resort / Golf Resort – ubytovací zařízení, které splňuje požadavky pro kategorii Hotel 1*–5*, jedná se o uzavřený soubor objektů, kde může být restaurace a recepce mimo ubytovací část. Zařízení poskytuje společensko-kulturní a sportovní vyžití. Golf Resort musí, kromě výše uvedeného, být vybaven minimálně devítijamkovým normovaným hřištěm dle parametrů ČGF (České golfové federace).

Klasifikace ubytovacích zařízení – rozdělení do tříd:

*Tourist, **Economy, *** Standard , **** First Class, ***** Luxury

Tab. 1: Třídy ubytovacích zařízení

Třídy ubytovacích zařízení		Služby na pokoji	Strava	Ostatní služby
1*	Tourist	Každodenní úklid pokoje Vybavení - stůl, židle, mýdlo, TV 1 ručník na osobu	Snídaně Nabídka nápojů	Možnost uložení cenností Recepce k dispozici Veřejně přístupný telefon pro hosty
2*	Economy	Každodenní úklid pokoje + výměna ručníků na požádání Světlo na čtení vedle lůžka 1 ručník, 1 osuška na osobu, poličky na prádlo Nabídka hygienických předmětů	Snídaně formou bufetu Snídaňový lístek	Akceptování platebních karet Možnost uložení cenností
3*	Standard	Vybavení - telefon, noční stolek, světlo ke čtení Přístup na internet Topení v koupelně, fén, kosmetické ubrousky Zrcadlo na výšku postavy, místo pro uložení zavazdla Trezor	Restaurace otevřená 5 dnů v týdnu	Recepce otevřená 14 hodin, telefonicky dostupná 24 hodin denně Personál hovoří 2 jazyky Místa k sezení v prostoru recepcce Prádelna s možností žehlení Centrální trezor
4*	First Class	Kosmetické produkty, kosmetické zrcátko, velká odkladací plocha v koupelně Osušky, pantfle, krejčovská služba Čalouněné křeslo/pohovka se stolkem Přístup na internet	Snídaňový bufet nebo snídaňový jídelní lístek Minibar a nápoje 24 hodin denně Restaurace s "à la carte" nabídkou otevřená alespoň 6 dní v týdnu Room Service	Recepce otevřená 18 hodin, telefonicky dostupná 24 hodin denně Možnost IT podpory Hotelová hala s místy k sezení a nápojovým servisem, hotelový bar Guest feedback
5*	Luxury	Produkty osobní péče, župan Luxusní prostorné pokoje Internet	Room Service 24 hodin denně Minibar a nabídka pokrmů a nápojů 24 hodin denně Restaurace s "à la carte" nabídkou otevřená alespoň 7 dní v týdnu	Recepce otevřená 24 hodin, všeobecný personál Hotelová hala s místy k sezení a nápojovým servisem, hotelový bar Concierge, bagážista, dveřník, služba žehlení a čištění obuvi Osobní uvítání každého hosta

Zdroj: vlastní zpracování dle Křížek, Neufus (2014)

Ubytovacím zařízením typu hotel garni, penzion, motel, hotel a depandance může být přiděleno maximálně čtyři hvězdičky. Ta, která překračují minimální požadavky a splňují další kritéria klasifikace, mohou získat označení "Superior" kromě standardního hodnocení hvězdičkami (Asociace hotelů a restaurací České republiky, 2021).

1.1.1 Environmentálně šetrné UZ

V dnešní době, kdy se environmentální a sociální otázky stávají stále naléhavějšími, je klíčové zkoumat a implementovat opatření vedoucí k udržitelnosti v různých odvětvích, včetně oblasti cestovního ruchu. Ubytovací zařízení, jako podstatná část tohoto odvětví, hrají klíčovou roli v tom, jakým způsobem cestovatelé vnímají a ovlivňují životní prostředí a místní komunity. Ubytovací zařízení jsou nedílnou součástí cestovního ruchu a jejich počet neustále roste spolu s rozvojem jak mezinárodního, tak domácího cestovního ruchu. Odhaduje se, že v roce 2018 bylo po celém světě k dispozici přibližně 119 milionů lůžek v komerčních ubytovacích zařízeních. Kromě toho inovace jako je Airbnb, a stále rostoucí zájem o druhé domovy významně přispívají k celkové kapacitě (Gössling a Lund-Durlacher, 2021).

Sektor ubytovacích zařízení hraje významnou roli v emisích skleníkových plynů v cestovním ruchu. Sektor cestovního ruchu představuje 10 % světového HDP. Podle studie provedené UNWTO-UNEP-WMO v roce 2008 bylo zjištěno, že tento sektor je zodpovědný za 21 % emisí CO₂, pokud se zohlední doprava, ubytování a aktivity. Nicméně v roce 2021 bylo objeveno, že ubytovací zařízení přispívají asi 1 procentem do celosvětových emisí oxidu uhličitého. Z celkových 36,3 miliard tun oxidu uhličitého emitovaných po celém světě v tomto roce hotely vyprodukovaly přibližně 363 milionů tun (Scholz, 2021; Gössling a Lund-Durlacher, 2021; planbe.eco, 2023).

Průměrně se odhaduje, že každá noc hosta způsobuje emise přibližně 14 kg CO₂ na globální úrovni, především z přímého spotřeby energie (bez gastronomie). Nicméně rozsah zaznamenaných emisí v literatuře se výrazně liší, a to od 0,1 kg CO₂ do 260 kg CO₂ na noc a hosta, v závislosti na typu ubytovacího zařízení. Podle Greenview Hotel Footprinting calculator se například v České republice průměrně vytvoří 46,1 kg CO₂ e za 1 noc/hosta, naopak v Maltské republice je to 21,9 kg CO₂ e za 1 noc/host (Gössling, 2010).

Početné analýzy dle Gössling a Lund-Durlacher (2021) se týkající využití energie a možných úspor v ubytovacích zařízeních se zaměřují na tři hlavní oblasti:

- Přínos tohoto odvětví k celkové energetické spotřebě.
- Postoje a rozhodnutí podnikatelů a personálu ohledně úsporných opatření.
- Možnost zapojení hostů do snižování spotřeby energie.

Z výzkumů vyplynulo, že ubytovací zařízení velmi výrazně plýtvají energií, ale zapojení opatření ke snížení spotřeby může být ekonomicky výhodné. To by mělo motivovat hoteliéry a manažery k větší pozornosti vůči energetickým aspektům provozu. Nicméně, zatímco některé hotelové řetězce a podniky si uvědomují, že ekologické inovace mohou přinést i ekonomické výhody, mnoho subjektů v průmyslu zůstává neochotných angažovat se v řízení uhlíkové stopy. Důvody jsou různé a zahrnují nedostatečné povědomí o výzvách klimatické změny, omezený potenciál

úspor, obecný nedostatek zájmu o inovace a podnikové struktury s omezenou schopností řešit problémy nad rámec každodenního provozu (Gössling a Lund-Durlacher, 2021).

Působnost hotelů po celém světě se rychle rozšiřuje a s nimi i zásadní problémy, které musí každý hotel řešit, aby si byl jistý, že nezatěžuje místní zdroje. Průmysl se rychle konsoliduje a s tím, jak to dělá, se stávající značky stále více rozrůstají o sub-značky, které spadají pod zodpovědnost mateřských společností. Mezi tyto nadnárodní společnosti patří například Hilton, Accor Hotels, InterContinental Group, Marriott a Wyndham, které mají dobrou pozici stát se dominantními globálními hráči v rozvoji a řízení hotelů. Tyto velké značky budou muset dohlížet na globální úsilí o ochranu ubývajících obnovitelných zdrojů, šetřit a vyrábět alternativní energii, snižovat dopady emisí uhlíku a dostat pod kontrolu své odpady, včetně potravin, pevného odpadu a odpadní vody. S tím, jak se zelená ekonomika stává stále dostupnější, je nyní k dispozici mnoho inovativních technologií, které nejenže snižují uhlíkovou stopu, ale pomáhají dosáhnout většího cíle stanovování společných cílů s lokálními destinacemi, například stát se uhlíkově neutrální destinací. Takovéto úsilí veřejno-soukromého sektoru pomůže společnostem zajistit, aby nesoutěžily o životně důležité zdroje s místními uživateli a netlačily náklady na nakládání s odpady, jejich zpracování a výrobu energie na ty, kteří si to mohou dovolit nejméně. Hotelová komunita se potýká se spoustou překážek, aby mohla dosáhnout dalších lepších výsledků v oblasti udržitelnosti. Za prvé, komunita globálních hotelových značek využívá franchising a manažerské smlouvy na dosud nevídané úrovni, tento obchodní model umožňuje dominantním značkám konsolidovat a řídit své společnosti s menší odpovědností za správu každého objektu. Avšak tento pokrok daleko od praktického vlastnictví k vzdálenějším smlouvám klade na tyto rychle se konsolidující nadnárodní korporace povinnost, zařadit udržitelnost a environmentální management do rámce dohod a neponechávat místním vlastníkům a manažerům 100% zodpovědnost. Druhou překážkou je převaha malých, nezávislých hotelů, které často nejsou příliš ziskové a jejichž majitelé nemají dostatek času nebo odborné znalosti na řešení otázek ohledně udržitelnosti a měření jejich dopadů. Široká škála vlastníků projevuje malou ochotu přizpůsobit svůj osobní životní styl a přijmout přísnější přístup k udržitelnému managementu. Zatímco správa energie, odpadů, odpadových vod a otázky udržitelnosti se těmto jedincům mohou zdát vzdálené, jejich provozní náklady budou rychle stoupat kvůli rostoucím nákladům na vodu, energii a nakládání s odpady – problém, který si mohou málo dovolit, a který lze zmírnit větší pozorností vůči efektivitě a úsporám nákladů, které jsou jim k dispozici (Wood, 2017; Melissen a spol., 2016; Kim a Lee, 2020).

1.1.2 Certifikace UZ

Certifikace a standardy udržitelnosti poskytují ubytovacím zařízením rámec pro hodnocení a zlepšování svých udržitelných praktik. Mezi nejznámější certifikační systémy patří certifikát EarthCheck, Green Key, nebo LEED. V České republice je populární certifikát Česká ekologická turistická známka.

Ecolabelling, systém označování produktů a služeb šetrných k životnímu prostředí, se stal důležitým prvkem pro orientaci spotřebitelů při nákupu ekologicky šetrných výrobků. Historie ecolabellingu sahá až do 70. let 20. století, kdy se začal růst poptávky po ekologicky šetrných produktech. První centrálně řízený certifikační systém byl zaveden v Německu v roce 1978, následovaly další země, včetně České republiky, která v roce 1994 zavedla Národní program označování výrobků ochrannou známkou Ekologicky šetrný výrobek. Kromě ecolabellingu jsou

známé i další certifikace jako LEED, Green Globe, Green Key a BREEAM, které pokrývají širokou škálu kategorií výrobků a služeb. Evropská ekoznačka "Květina" a česká "Ekologicky šetrná služba" se staly důležitými certifikacemi pro hotely, které chtějí demonstrovat své úsilí o ochranu životního prostředí (Scholz, 2021).

Certifikát LEED® (Leadership in Energy and Environmental Design) je celosvětově uznávaným standardem pro navrhování a stavbu budov s důrazem na energetickou účinnost a ohleduplnost k životnímu prostředí. Tento certifikát, vyvinutý americkou radou pro šetrné budovy (U.S. Green Building Council, USGBC), poskytuje vlastníkům a provozovatelům budov jasný rámec pro vytvoření a správu udržitelných a ekologicky šetrných prostorů. LEED certifikace zajišťuje nezávislé ověření dodržování vysokých standardů v oblastech jako je udržitelná výstavba, úspory vody a energie, výběr ekologicky vhodných materiálů a kvalita vnitřního prostředí. Certifikace LEED se strukturuje do několika kategorií, přičemž každá kategorie má své vlastní bodové hodnocení, které se může lišit podle typu a účelu budovy. Postup hodnocení spočívá v přidělení certifikátu na základě dosaženého počtu bodů v jednotlivých kategoriích (lokalita, hospodaření s vodou, energie a ovzduší, materiály a zdroje, kvalita vnitřního prostředí, inovace, místní priority): Méně než 40 bodů – necertifikováno, 40 + Certified (Certifikováno), 50 + Silver (Stříbrný), 60 + Gold (Zlatý), 80 + Platinum (Platinový) (Enerfis, s.r.o., 2020).

Program EarthCheck Certified představuje klíčový nástroj pro podniky v cestovním ruchu, který poskytuje strukturovaný rámec pro implementaci udržitelných opatření a monitorování jejich účinků. Tento globální program umožňuje systematické sledování a řízení emisí, přičemž se opírá o princip, že řízení lze efektivně provádět pouze na základě přesného měření. EarthCheck přináší certifikace a programy podložené vědeckými poznatky, které umožňují organizacím aktivně přispívat k udržitelnému rozvoji. Díky metodám srovnávací analýzy a online nástrojům mohou podniky identifikovat oblasti, ve kterých mohou snížit svůj environmentální dopad, a efektivně je řešit. Program EarthCheck se dále v souladu se Seznamem cílů udržitelného rozvoje OSN (SDGs) zaměřuje na podporu osvědčených postupů v oblasti ekologie, sociální odpovědnosti a kulturního dědictví. Účast stovek organizací po celém světě svědčí o efektivitě tohoto programu při zvyšování efektivity podniků, zlepšování zážitků hostů a minimalizaci ekologického dopadu v oblasti cestovního ruchu (EarthCheck, 2023).

Certifikát Green Key, uznávaný jako přední standard excelence v oblasti environmentální odpovědnosti v cestovním ruchu, představuje pevný závazek podniků dodržovat přísná kritéria stanovená Nadací pro environmentální vzdělávání (FEE). Tento prestižní certifikát zaručuje hostům, že jejich volba pobytu v zařízeních s certifikátem Green Key přispívá pozitivně k ochraně životního prostředí a udržitelnosti. Dodržování vysokých environmentálních standardů je zajištěno důkladnou dokumentací a pravidelnými audity. Program se zaměřuje na vzdělávání, inovace a přidanou hodnotu, s cílem informovat a zapojit návštěvníky, školit zaměstnance v udržitelných praktikách a neustále hledat nové ekologicky šetrné metody provozu. S rostoucím důrazem na environmentální charakteristiky mezi cestovateli symbolizuje certifikát Green Key závazek k udržitelnosti, který oslovuje potenciální hosty. Kromě individuálních zařízení Green Key si klade za cíl zvyšovat povědomí a podporovat změny chování v celém odvětví hotelnictví a cestovního ruchu, přispívající k dosažení cílů SDG stanovených Organizací spojených národů. S historií sahající přes 25 let se Green Key vyvinul v celosvětově uznávanou ekologickou značku, jejíž kritéria jsou uznávána Globální radou pro udržitelný cestovní ruch a doporučována

průmyslovými asociacemi jako HOTREC (Association of Hotels, Restaurants and Cafés in Europe) (Green Key, 2023).

Program BE Health, součást společenské odpovědnosti Kempinski hotelů, si klade za cíl posílit místní komunity v boji proti nemocem, jak komunikovatelným, tak nekomunikovatelným. Prostřednictvím spolupráce s jednotlivými hotely, BE Health přizpůsobuje zdravotní iniciativy k řešení konkrétních potřeb komunity. Zde je, jak funguje:

Definice cílů: BE Health a týmy hotelů spolupracují na definování cílů iniciativy, cílových skupin a vhodných místních zdravotních partnerů.

Místní finanční podpora: Každý hotel vybírá finanční prostředky místně prostřednictvím pravidelných sbírek nebo akcí, aby podpořil zdravotní partnery a komunitní aktivity.

Vzdělávání: Hotely školí vybrané zaměstnance jako vrcholové zdravotní odborníky, kteří šíří znalosti, zvyšují povědomí a podporují časné odhalování ve společenství.

Monitorování a hodnocení: BE Health pomáhá s implementací podnětů a zajišťuje pravidelné monitorování a hodnocení, komunikující provozní a finanční výsledky.

Tímto strukturovaným přístupem BE Health podporuje smysluplnou interakci mezi zaměstnanci Kempinski, hosty, dodavateli a místními zdravotnickými institucemi, což vytváří významný rozdíl v pomoci lokálním komunitám (BE HEALTH, 2024).

Green Stay je iniciativa společnosti HRS, která poskytuje cestovatelům a korporátním partnerům transparentní informace o udržitelnosti hotelů na základě měření environmentálního dopadu. Jedná se o bezplatnou službu dostupnou všem partnerským hotelům HRS. Tato iniciativa vznikla v reakci na požadavky globálních korporátních klientů HRS, kteří vyžadují transparentní údaje o udržitelnosti k dosažení svých interních klimatických cílů a ke splnění požadavků vládních předpisů. Green Stay poskytuje uniformní standard pro měření a porovnávání environmentálních dopadů hotelů, což umožňuje korporátním klientům HRS lépe porozumět ekologickým otiskům svých cestovních partnerů a lépe plánovat své strategie udržitelnosti. Green Stay má tři úrovně. Na základní úrovni je vyžadováno pouze samo-hodnocení s 10 otázkami týkajícími se udržitelnosti, což je vhodné pro hotely, které teprve začínají svou udržitelnou cestu. Na úrovni pokročilá je kromě samo-hodnocení s 25 otázkami třeba předložit také report o environmentálním dopadu týkající se uhlíku, vody a odpadu. A konečně na úrovni profesionál je vyžadováno rozsáhlé samo-hodnocení se 80 otázkami, report o environmentálním dopadu a ověření těchto informací třetí stranou nezávislými auditory. Tato značka umožňuje dodavatelům sdílet své úsilí, údaje a zlepšení, což pomáhá korporátním klientům HRS lépe se rozhodovat při nákupu a rezervaci. Tato iniciativa byla vyvinuta po rozsáhlé konzultaci s korporátními klienty a hotelovými partnery, aby co nejlépe odpovídala jejich potřebám a přispívala k udržitelnější budoucnosti cestovního průmyslu (HRS GmbH, 2024).

1.2 Green management a jeho uplatňování

Udržitelnost se stává klíčovým tématem v oblasti cestovního ruchu a ubytovacího sektoru. Vzhledem k rostoucímu povědomí o dopadech lidských činností na životní prostředí a společnost se stává nezbytné zkoumat a implementovat principy udržitelného rozvoje do praxe ubytovacích

zařízení. Je nezbytné, aby ubytovací zařízení aktivně pracovala na zavádění a rozvoji udržitelných strategií a že se zapojovala do globálních iniciativ a sítí, které podporují udržitelný rozvoj.

V posledních desetiletích se hotely staly klíčovým cílem pro implementaci environmentálně udržitelných praktik v reakci na rostoucí povědomí o ekologických otázkách a snahy o ochranu životního prostředí. Mezinárodní konference, jako Summit Země v Rio de Janeiru (1992) a Montrealský protokol (1991), spolu s Kjótským protokolem (1997), položily základy pro mezinárodní snahy o boj s klimatickými změnami a ochranu životního prostředí (Scholz, 2021).

Udržitelnost v ubytovacím sektoru lze definovat jako úsilí o minimalizaci negativních dopadů na životní prostředí, zachování a podporu místní kultury a komunity a zajištění dlouhodobé ekonomické stability ubytovacích zařízení. Tento koncept spočívá v rovnováze mezi ekologickými, sociálními a ekonomickými ohledy. Enviromentální aspekty udržitelnosti zahrnují snahu o omezení spotřeby energie a vody, minimalizaci odpadů a emisí skleníkových plynů, ochranu biodiverzity a podporu ekologicky šetrných praktik, jako je využívání obnovitelných zdrojů energie a recyklace materiálů. Sociální aspekty udržitelnosti se zaměřují na zlepšení podmínek pro místní komunity a zaměstnance v ubytovacích zařízeních. To může zahrnovat zapojení místních obyvatel do turistických aktivit, podporu tradičních řemesel a kulturních událostí, zajištění spravedlivých pracovních podmínek pro zaměstnance a respektování místních tradic a hodnot. Ekonomické aspekty udržitelnosti se týkají finanční stability a dlouhodobého úspěchu ubytovacích zařízení. To zahrnuje efektivní využívání zdrojů, diverzifikaci příjmů, investice do trvale udržitelných technologií a strategií a zapojení do partnerských iniciativ a programů. V USA byly zavedeny iniciativy jako Best Practices Survey a Green Hotel Initiative, které stanovily standardy pro environmentální management v hotelovém průmyslu (UNWTO, 2005; Scholz, 2021).

Enviromentální management, známý také jako green management neboli zelený management, označuje filozofii, technologii a metodologii řízení organizace zaměřenou na optimalizaci jejího vlivu na životní prostředí. Hlavními cíli je odpovědné nakládání s materiály, energiemi a dalšími zdroji, efektivní provoz a snižování zátěže životního prostředí, další výhodou je odlišení od konkurence. Opatření k ochraně životního prostředí směřují k snížení spotřeby energie, chemikálií, kancelářských potřeb, snižování množství odpadu, zvýšení podílu přírodních materiálů, estetických prvků, omezování hluku a emisí atd. Ubytovací zařízení se liší ve volbě úsporných opatření. Některá upřednostňují naléhavé potřeby, zatímco jiná se zaměřují na opatření, která přináší největší úspory za nejnižší náklady. Existuje mnoho způsobů, jak postupovat ekologicky. Ekologická odpovědnost má mnoho podob, včetně správy energie, recyklace, vypínání světel, monitorování využívání klimatizačních jednotek a recyklace odpadů (Scholz, 2021).

Existuje několik klíčových konceptů a strategií, které ubytovací zařízení mohou aplikovat k dosažení udržitelnosti. Mezi ně patří certifikace a standardy udržitelnosti, environmentální managementové systémy, sociální odpovědnost firem, úsporná opatření v oblasti energie a vody, odpadový management, podpora místní ekonomiky a kultury a environmentálně orientované marketingové strategie (UNWTO, 2005).

1.2.1 Prvky green managementu

Příklady prvků a opatření v rámci environmentálního managementu (Scholz, 2021):

- Ekonomicko-sociální aktivity
- Komunikace a vzdělávání zaměstnanců a hostů
- Management
- Management odpadu
- Úspora energie
- Úspora vody.

Ekonomicko-sociální aktivity

- Podpora lokálního hospodářství prostřednictvím nákupu surovin a produktů v regionu.
- Investice do místní infrastruktury a podpora veřejné dopravy a cyklistiky.
- Zaměstnávání místního obyvatelstva a podpora lokální komunity.

Sociální odpovědnost firem (CSR) je dalším důležitým konceptem, který zdůrazňuje zodpovědnost podniků za jejich dopady na společnost a životní prostředí. Ubytovací zařízení mohou provádět CSR prostřednictvím dobrovolnických programů, sociálních investic do místních komunit nebo podporou charitativních organizací (UNWTO, 2005).

Komunikace a vzdělávání zaměstnanců a hostů:

- Pravidelný vzdělávací program pro zaměstnance, zaměřený na práci s novými technologiemi.
- Stanovení a monitorování pracovních postupů souvisejících s environmentálním programem.
- Propagace environmentálních principů mezi hosty a veřejností, aby se dodržovaly nenásilnou formou.

Chování zaměstnanců a jejich pohled na udržitelnost a klimatickou změnu jsou ještě méně studovány. Bylo prokázáno, že jak hodnoty zaměstnavatele, tak osobní environmentální hodnoty zaměstnanců ovlivňují chování v hotelech. Ukázalo se také, že opatření v oblasti sociální odpovědnosti v hotelech zvyšují pohodu zaměstnanců, kteří také vykazují silnější identifikaci s firmou. Zapojení zaměstnanců sice přináší náklady na vzdělání a zapojení, ale existuje mnoho důkazů, že tyto výhody finančně převažují, a to s doprovodnými výhodami věrnosti zaměstnanců, angažovanosti a kreativity (Gössling a Lund-Durlacher, 2021; Chou, 2014).

Management:

- Implementace systémů EMAS a ČSN EN ISO 14001 pro účinné řízení environmentálních aspektů.
- Preferování nákupu větších objemů zboží a upřednostňování ekologicky šetrných produktů.
- Zajištění, že nákupy jsou skutečně nezbytné a jsou prováděny u regionálních dodavatelů.
- Pravidelné měření spokojenosti hostů a zákazníků.

Systémy pro monitorování a snižování spotřeby jsou pro hotelový průmysl klíčové, avšak jejich účinnost je někdy kompromitována nekonzistencí v měřeních a nedostatečným sdílením dat

mezi subjekty. Tato situace komplikuje srovnávání výkonnosti mezi jednotlivými hotely a brání efektivnímu benchmarkingu. Je nezbytné, aby hotelové provozovny měřily a monitorovaly svou uhlíkovou stopu, energetickou a vodní spotřebu, přičemž tyto metriky by měly být navrženy tak, aby umožňovaly srovnání výsledků mezi různými objekty. Ačkoliv existuje široká škála nástrojů, které mohou tento proces podpořit, je důležité, aby měření probíhalo napříč různými platformami, což umožní regionální analýzu dopadu hotelů a poskytne tak důležitý náhled do oblastí, kde je potřeba zlepšení. Každé ubytovací zařízení se stále více zaměřuje na udržení dobrých poměrů výnosu na dostupný pokoj (RevPAR) jakožto klíčové měřítko úspěchu. Snížení nákladů na vodu a energii na klienta/pokoj je považováno za efektivní strategii pro zlepšení RevPARu a zároveň snížení environmentálního dopadu. S rostoucími cenami energie a vody globálně jsou hotely pod tlakem snižovat tyto náklady a chránit tak svůj výnos na pokoj. Efektivní opatření mohou hotelům finančně prospět, zejména v době rostoucích cen energie a vody. Environmentální dopady hotelových zařízení musí být měřeny a řízeny napříč různými odděleními, včetně restaurací, kuchyní, konferenčních místností, prádelny, lázní a rekreačních aktivit. Nicméně, porovnání environmentálního výkonu mezi hotely může být obtížné kvůli rozdílům v zařízeních a metodologiích reportingu. Standardizované systémy reportingu, jako je Global Reporting Initiative (GRI) a Carbon Disclosure Project (CDP), čelí výzvám kvůli nekonzistentním kritériím a měřicím systémům mezi certifikačními programy. Nedostatek standardizovaného reportingu brání srovnání výkonu mezi různými značkami hotelů (Wood, 2017; Ricaurte, 2011).

Hotelová iniciativa pro měření uhlíkových emisí (HCMI) si klade za cíl standardizovat měření a reportování uhlíkových dopadů v hotelovém průmyslu. Poskytuje rámec pro měření emisí oxidu uhličitého s ohledem na faktory jako jsou obsazenost, provoz prádelny a druhy nabízených služeb. I když není dokonalá, HCMI představuje důležitý krok směrem k sběru globálních dat o emisích oxidu uhličitého z hotelů. Výzkum identifikoval určité charakteristiky hotelů, jako je status v luxusním segmentu a provoz prádelny, jako klíčové faktory vyšší spotřeby energie. Snížení těchto faktorů může pomoci snížit environmentální stopu hotelů. Snahy o standardizaci systémů reportingu a měření, spolu s iniciativami jako je HCMI, pomáhají hotelům lépe porozumět a řídit své environmentální dopady (Wood, 2017; Prakash a spol., 2023).

Subjekty v cestovním ruchu se angažují v dobrovolných programech k ochraně životního prostředí. Tyto programy, jako například ECEAT, neboli Evropské Centrum pro eko-agro turistiku, je česká nezisková organizace, která sdružuje odborníky zaměřující se na udržitelný, odpovědný cestovní ruch. Jejím hlavním cílem je podporovat udržitelný rozvoj prostřednictvím odpovědného turismu. Organizace vypracovává a realizuje projekty zaměřené na rozvoj a inovace pro podnikatele, veřejnou správu a vládní instituce. Vytváří cestovní produkty, které splňují profesionální standardy a zároveň jsou šetrné k životnímu prostředí i k místní kultuře a ekonomice. Vláda ČR schválila vznik "Národního systému certifikace ekologicky šetrných služeb cestovního ruchu" na základě usnesení č. 457 ze dne 20. 4. 2005. Tento systém byl předložen ministerstvem životního prostředí a ministerstvem pro místní rozvoj, které byly pověřeny plněním úkolů souvisejících s tímto usnesením (Křížek a Neufus, 2014).

Environmentální managementové systémy (EMS) jsou systematickým přístupem k řízení environmentálních aspektů a dopadů činností ubytovacího zařízení. Tyto systémy představují aktivní přístup podniku k monitorování, řízení a postupnému snižování dopadů svých činností na životní prostředí, což přispívá k neustálému zlepšování jeho environmentálního chování. Kromě

redukce negativních vlivů na životní prostředí také zlepšují komunikaci podniku se svým okolím. Výhody zavedení EMS ale nevnímá jen životní prostředí a subjekty ovlivněné činností podniku, ale i samotný podnik. Zkušenosti ukazují, že zavedení EMS vede ke snižování provozních nákladů, zlepšení vnitropodnikové komunikace, lepšímu vymezení pravomocí a odpovědností, zlepšení vztahů s obchodními partnery i státní správou a poskytuje podniku konkurenční výhodu. Implementace EMS je zcela dobrovolná a rozhodnutí o jejím zavedení závisí pouze na podniku. Pokud se pro ni rozhodne, má zpravidla dvě možnosti: implementovat EMS podle mezinárodních norem ISO 14000 (zejména normy ISO 14001) nebo podle evropského EMAS (Křížek a Neufus, 2014).

EMAS, zkratka pro Eco-Management and Audit Scheme (Systém řízení a auditů z hlediska ochrany životního prostředí), je mechanismus uplatňovaný v rámci Evropské unie a Evropské hospodářské zóny. Byl zaveden v dubnu 1995 na základě nařízení Rady (ES) č. 1836/1993. Podnik musí splnit následující kroky, aby se plně zapojil do programu EMAS a byl zařazen do příslušného národního registru (Křížek a Neufus, 2014):

- Provést úvodní hodnocení stavu životního prostředí, které identifikuje dopady podniku na životní prostředí, soulad s legislativou týkající se ochrany životního prostředí a stanovit si politiku životního prostředí.
- Stanovit si cíle ochrany životního prostředí a zavést programy k jejich dosažení.
- Zavést EMS (Environmentální řídicí systém).
- Provádět pravidelné interní nebo externí audity tohoto systému.
- Vytvořit prohlášení o stavu životního prostředí a nechat si ho ověřit nezávislým ověřovatelem (toto se musí opakovat minimálně každé 3 roky).
- Zaregistrovat se u příslušného subjektu a zpřístupnit prohlášení o stavu životního prostředí veřejnosti.

Česká republika implementovala nařízení Rady (ES) č. 1836/1993 prostřednictvím „Národního programu EMAS“ a „Pravidel k zavedení EMAS“, které byly vytvořeny na základě usnesení Vlády České republiky č. 466/1998 a jsou pravidelně aktualizovány (Křížek a Neufus, 2014).

EMS může být zaveden podle mezinárodní normy ISO 14001, kromě EMAS. ISO 14001 se liší od EMAS zejména v několika aspektech, jako je absence požadavku na úvodní hodnocení stavu životního prostředí, četnost a metodologie provádění auditů, publikace a ověření prohlášení o stavu životního prostředí a aktivní účast zaměstnanců na procesu zlepšování dopadů podniku na životní prostředí. ISO 14001 se spíše zaměřuje na fungování a zlepšování EMS než na konkrétní dopady podniku na životní prostředí (Křížek a Neufus, 2014).

Norma ČSN EN ISO 14001 je univerzální a aplikovatelná na širokou škálu oborů podnikání, včetně výroby a poskytování služeb. Důležité je ověřit, zda certifikační společnost má pro daný obor příslušnou akreditaci. Pro účely této publikace jsme se zaměřili pouze na obor 30 (H) - Ubytování a stravování z hlavních oborů, které norma pokrývá (Křížek a Neufus, 2014).

Management odpadu:

- Oddělený sběr odpadu v ubytovacích zařízeních a poskytnutí třídících košů na plast, papír apod. i v jednotlivých pokojích.
- Opakované použití recyklovaných materiálů a kompostování organického odpadu.

Odpady z turismu představují další výzvu, kterou je třeba řešit. Snížení, opětovné využití a recyklace odpadů jsou klíčovými prvky efektivního odpadového managementu v hotelech. Stavební odpad, který je generován rychlým rozvojem hotelových zařízení, má značný dopad na životní prostředí, a proto je nezbytné stanovit lepší metriky a provést změny ve stavebním procesu. Zvláště důležité je řešení problému potravinového odpadu, který se stal jedním z hlavních problémů v hotelovém průmyslu, zejména v rozvíjejících se destinacích. Efektivní odpadové managementové programy jsou nezbytné k minimalizaci negativních dopadů na životní prostředí a zdraví obyvatel (Wood, 2017).

Hotely Accor, významný francouzský hotelový konglomerát s širokým portfoliem značek jako Sofitel a Ibis, podnikly významné kroky v řízení svého globálního environmentálního dopadu. S nemovitostmi v 90 zemích a více než 4 000 pokoji se vedení společnosti zaměřilo na environmentální odpovědnost prostřednictvím komplexních analýz jako je analýza životního cyklu (LCA). Jejich zásadní zpráva Planet 21, zahájená v roce 2011, představovala zlomový okamžik jako první studie environmentálního dopadu hlavní hotelového řetězce. Tato zpráva přináší náhled na hlavní environmentální dopady hotelového průmyslu, kde energie a spotřeba vody jsou klíčovými obavami. Zajímavě, zatímco hotelový odpad přitahuje pozornost, zpráva zdůrazňuje, že velká část environmentálního dopadu pochází ze stavebních aktivit, které tvoří podstatných 70 % celkového odpadového dopadu. Přestože se odpadový management stává klíčovým prvkem udržitelnosti, Accor zjistil, že pouze nepatrných 5 % celkového odpadového proudu pochází z provozů hotelů. V rámci tohoto segmentu se potravinový odpad ukazuje jako závažný výzva, která představuje asi 40 % vyprodukovaného odpadu. Neorganické plasty, recyklovatelné papírové produkty a sklo přispívají k zbytku. Accor zdůrazňuje důležitost snižování, opětovného použití, recyklace a správné likvidace odpadu jako efektivních strategií odpadového managementu (Wood, 2017; Accor, 2024).

Přesuneme-li se k Macau, prosperující destinaci s kasiny v deltě řeky Perly nedaleko Hongkongu, rychlý ekonomický růst vedl k bezprecedentním výzvám. Macao se stal největší destinací hazardních her na světě, přitahující 28 milionů turistů v roce 2012. Avšak tento růst také zintenzivnil environmentální manažerské problémy, zejména pokud jde o tuhý odpad. Studie Harvardovy univerzity se zaměřuje na problém stavebního odpadu, který obvykle dosahuje 25% skládek v jiných zemích, ale v Číně není evidován. Zjistila, že neexistují žádné systémy recyklace nebo znovupoužití ani programy na manipulaci s toxiny. Zatímco nelze znát rozsah problému tuhého odpadu v Macau, obrovská velikost staveb a omezený prostor na ostrově pro skládky vedou k nebezpečné situaci. Na to vše se ještě přidává fakt, že sedmý nejohroženější korálový útes na světě je přímo u pobřeží Macaa. Tento útes není chráněn žádným systémem chráněných mořských oblastí (Wood, 2017).

Potravinový odpad se stává globálním problémem s hlubokými dopady na environmentální udržitelnost a ekonomickou efektivitu. Výzkum ukazuje ohromné množství ztráty potravin v hotelovém a stravovacím sektoru, což má za následek významné finanční ztráty a emise skleníkových plynů. Jen ve Velké Británii se ročně ztratí asi 920 000 tun potravin, což je hodnota 4,1 miliardy USD. Přestože se část tohoto odpadu podaří recyklovat, zůstává značné množství nevyužité, což zdůrazňuje naléhavou potřebu efektivních strategií snižování odpadu. Environmentálně odpovědné volby v provozu potravin a nápojů, jako je volba méně náročných možností menu, jsou zásadní pro zmírnění těchto dopadů (Wood, 2017; Filimonau, 2019).

V rozvíjejících se ekonomikách jako Langkawi, Malajsie, zhoršuje nedostatečná infrastruktura pro odpadové hospodářství environmentální výzvy. Příliv turistů zvyšuje produkci tuhého odpadu, přetěžuje existující systémy a vede k nelegálnímu skládkování. Místní komunity nesou největší zátěž těchto problémů, což zdůrazňuje potřebu společných úsilí zapojených hotelů, vlád a obyvatelstva k zavedení udržitelných řešení pro nakládání s odpadem (Wood, 2017).

Úspora energie:

- Využívání obnovitelných zdrojů energie, jako je geotermální energie a odpadové teplo.
- Regulace vytápění a klimatizace, instalace úsporných zdrojů světla (kompaktní zářivky, LED žárovky) a spotřebičů s vysokou energetickou účinností (min. třída A)
- Investice do tepelné izolace budovy a používání nízkoenergetických technologií.

Zásadním krokem k redukci uhlíkové a energetické spotřeby v hotelech je investice do efektivních opatření a obnovitelných zdrojů energie. Pasivní solární energie a efektivní cirkulace čerstvého vzduchu patří mezi jednoduchá a účinná řešení, která mohou výrazně snížit náklady na energii a zároveň omezit negativní dopady provozu na životní prostředí. Velké hotely mohou dále využívat kombinovanou výrobu tepla a elektřiny (CHP) a získávat certifikaci Leadership in Energy and Environmental Design (LEED), což pomůže splnit standardy zelených staveb a snížit celkovou spotřebu energie. Zvláště v rozvíjejících se zemích, které jsou závislé na komerční energii z vysokého podílu fosilních paliv, je nezbytné poskytnout vzdělání a podporu pro přechod k obnovitelným zdrojům energie a dosažení globálních cílů snížení emisí CO₂ (Wood, 2017).

Studie Jandrokovic a spol. (2012) se shoduje se zjištěními týkajícími se využití energie v evropských budovách, ta ukazuje na důležitost tepelné izolace, jak při renovaci stávajících budov, tak při plánování nových. Budovy s nízkou spotřebou energie by měly být standardem, ideálně kombinované se solárními střechami. Vzhledem k tomu, že vytápění a ohřev teplé vody tvoří 72 % přímé spotřeby energie v hotelech, mají opatření související s tepelnou izolací největší potenciál k omezení poptávky po energii. Stejně tak instalace solárních elektrických panelů a vyřazení olejových nebo plynových energetických systémů nahrazených (velkoobjemovými) elektrickými tepelnými čerpadly, má velký potenciál k zabránění emisí vznikajících z využití energie za předpokladu, že elektřina je získávána z obnovitelných zdrojů energie. Klimatizace je také velmi energeticky náročná. Někteří autoři uvádějí, že dodatečná poptávka po klimatizaci je ekvivalentní s úsporami na vytápění, avšak jiní naznačují, že úspory na vytápění by mohly dokonce převyšovat potřeby po chlazení systémů klimatizace nicméně zvýší spotřebu elektřiny a špičkové zatížení v létě. Tepelná izolace budov a rozšíření výroby solární energie by tak měly sloužit k cíli snížení jak požadavků na chlazení, tak na vytápění, s pozitivními důsledky pro snížení energetické poptávky jak v létě, tak v zimě (Gössling a Lund-Durlacher, 2021).

Hotely patří mezi hlavní spotřebitele energie, a to až do té míry, že se řadí do top pětky v sektoru komerčních a servisních budov. Energie se využívá na vytápění, klimatizaci, ohřev vody, osvětlení a různé další služby. Průměrný hotel ročně emituje mezi 150 až 200 kg CO₂ na m² pokoje. S rostoucími náklady na energii se zvýší i citlivost hotelové komunity na energetickou účinnost. Analýza jedné z hlavních společností zabývajících se analýzou hotelů jasně ukazuje, že snížení provozních nákladů představuje značný podnět pro investice hoteliérů do ekologických technologií a efektivnějšího provozu. Například hotelová síť Serena Hotels, působící ve východní Africe a vyznamenaná mnoha oceněními, oznámila, že její zisky v roce 2011 klesly o 15 % kvůli zvýšeným nákladům na energii a potraviny. Jejich reakcí byla instalace solárních ohříváčů vody

do 5 resortů a inverzních systémů do 7 safari kempů v národních parcích, které jsou závislé na generátorech. To vedlo k významným úsporám ve výši přibližně 1,3 milionu USD, 1,1 milionu litrů paliva a přibližně 4 roků nepřetržitého provozu generátorů. Efektivita řetězců hotelů se značně liší i uvnitř stejných řetězců kvůli rozdílům mezi majiteli franšíz. Zatímco levné hotely jsou obvykle efektivnější než hotely vyšší třídy, které spotřebovávají asi o 25 % více energie na noc/pokoj, efektivita by mohla být snadno dosažena ve všech úrovních hvězdiček. Moderní hotely spotřebovávají významně více energie na noc/pokoj než starší hotely, i přesto, že zájem o manažerské systémy LEED a Energy Star pro komerční budovy v USA stoupá. To lze vysvětlit rostoucími nároky na energii průměrného klienta v hotelech po celém světě. Hotely v USA spotřebovávají asi 4 % veškeré komerční energie a produkují téměř 35 milionů metrických tun CO₂ ročně. Velké hotely v USA s více než 300 pokoji představují asi 20 % celkové hotelové komunity a jsou to právě tato zařízení, která mají nejvyšší energetické potřeby nejen podle velikosti, ale také na jednu noc/pokoj. Studie o energetických potřebách větších hotelů dospěla k závěru, že velké resortní hotely, zejména kasina, jsou nejvíce energeticky náročnými zařízeními v USA, s konvenčními hotely jako druhým nejvíce energeticky náročnými. Tato studie, která měla přístup k datům programu EPA Energy Star pro 1 222 hotelů, byla schopna s jistotou prokázat, že náklady na energii na pokoj rostou s cenou a klasifikací hvězd, s korekcí na všechny klimatické rozdíly. Resortní hotely měly náklady na energii přes 2 000 USD na pokoj, téměř o 50 % více než další nejnáročnější uživatelé. Konvenční hotely se pohybovaly kolem 1 500 USD. Průměrné náklady na energii na pokoj činily 1 254 USD na dostupný pokoj pro všechny typy zařízení (Wood, 2017).

Úspora vody:

- Instalace pákových baterií a perlátorů, úsporných sprchových hlav a dvojitupňových splachovacích toalet.
- Využívání šedé vody a zachytávání dešťové vody k účelům, jako je zavlažování zahrad.

Problémy spojené s vodními zdroji představují značnou výzvu pro hotelový průmysl. Konkurence o omezené vodní zdroje a nedostatečné čištění odpadních vod jsou globálními problémy, které vyžadují okamžitá řešení. Zavádění alternativních systémů čištění odpadních vod je klíčové pro ochranu vodních zdrojů a snížení negativních dopadů na životní prostředí. Rekultivace šedé vody pro opětovné využití může poskytnout nové zdroje vody a snížit tlak na omezené zásoby, což je nezbytné pro udržitelnost hotelového provozu (Wood, 2017).

Podle Stefana Gösslinga a spol. na globální úrovni cestovní ruch představuje méně než 5 % celkové spotřeby vody. Přestože to může na první pohled působit jako nepatrné číslo, odborníci očekávají, že konflikty mezi místními obyvateli a turisty budou narůstat kvůli rostoucím nákladům na zajištění pitné vody pro rostoucí populaci místních uživatelů, relativní nedostatečnosti vody v mnoha oblastech, kde je cestovní ruch hlavním odvětvím, a nedostatku správy odpadních vod po celém světě, což poškozuje zdroje vody. Přístup k vodě se stane kontroverznějším, pokud komunita hotelů nereaguje nebo pokud vlády nekoordinují odpověď. Omezená dostupnost vody je obzvláště výrazná během suchých období, což ještě více zhoršuje konflikty. Některé země již začaly dovážet sladkou vodu na tankových lodích, což podle Gösslinga a spol. může ohrozit místní zdroje v turisticky oblíbených regionech, kde poptávka stoupá, čímž se konflikty dále prohlubují.

Vodní spotřeba se liší podle typu hotelu, čím více hvězdiček má hotel, tím větší je spotřeba vody jeho klienty. Průměrná spotřeba vody se pohybuje od 80 do 2000 litrů na turistu denně, přičemž klienti hotelů Luxury třídy mohou spotřebovat více než 3000 litrů denně v horkých tropických destinacích. Jeden výzkum naznačuje, že neustálé zavlažování zahrad může způsobit až 50 % vodní spotřeby v tropických resortech, s významnou spotřebou vody také způsobenou bazény, lázněmi a golfovými hřišti. Ve srovnání s tím v restauracích bylo použito pouze 15 % vody, v prádelnách 10 % a při úklidu 5 %. Nízkohvězdičkové ubytovací zařízení bez rozsáhlých zahrad mají mnohem lepší výsledky, ale jejich kumulativní dopady nelze ignorovat (Wood, 2017; Styles a další., 2015).

Generování odpadních vod představuje významné environmentální výzvy pro pobřežní destinace, ovlivňující nedotčené pláže a průzračné vody, které lákají cestovatele z celého světa. Turisté k tomu přispívají tím, že spotřebovávají velké množství vody, přičemž značná část se vrací jako odpadní voda. Odtok z neprůmyslových ploch hotelových budov a pozemků zhoršuje problémy s odtokem dešťové vody, zatímco golfová hřiště a zahrady dále znečišťují vodní plochy hnojiv. Navzdory snahám identifikovat zdroje mořského znečištění je odhadováno, že cestovní ruch významně přispívá k problému, zejména v pobřežních oblastech, kde chybí čistírny odpadních vod. V Středozemním moři bylo zjištěno, že cestovní ruch přispívá k 7% veškerého znečištění, včetně neupravených splašků, detergentů a hnojiv. Celosvětově je 80 % odpadních vod vypouštěno neupravených do vodních toků, ohrožujíc mořské ekosystémy, zejména korálové útesy. Navzdory zaměření se na udržitelnost, zůstává infrastruktura pro úpravu odpadních vod nedostatečná, což vede k případům vypouštění surových splašků do vodních toků. Příklady zahrnují vypouštění splašků na pláže v Mombase, potíže Havajských ostrovů s modernizací systému odpadních vod a problémy s znečištěním na pobřeží Tichého oceánu v Kostarice. Hotely jako významní přispívatelé k odpadním vodám často unikají zodpovědnosti, přenesením břemene na místní komunity. Nicméně náklady na infrastrukturu pro úpravu odpadních vod jsou značné, s odhady dosahujícími miliard dolarů v některých případech. K řešení těchto problémů získávají na popularitě systémy pro úpravu vody na místě, jako jsou projekty Net Zero. Tyto systémy si kladou za cíl spravovat 100% dešťové vody a odpadní vody z budov na místě prostřednictvím sběru dešťové vody, vodovodních zařízení šetřících vodou a systémů úpravy na místě. Finanční stimuly pro hotely k investicím do těchto projektů jsou zásadní, protože mohou zmírnit tlak na městské čistírny odpadních vod. Recyklace šedé vody je další účinné opatření ke snížení zátěže na městské čistírny odpadních vod. Tím, že se šedá voda oddělí a recykluje pro zavlažování, mohou hotely významně snížit svůj dopad na vodní zdroje a městské systémy (Wood, 2017; Styles a další., 2015; Gössling, 2015).

Sektor ubytování se podílí na globálním oteplování, ale zároveň je ovlivněn klimatickými změnami. Extrémní povětrnostní jevy, jako těžké sněžení, bouřky, záplavy a vlny horka, představují pro ubytovací zařízení významné výzvy, zejména ve venkovských oblastech. Například v Rakousku v lednu 2019 vysoké sněhové srážky vedly k uzavření lyžařských středisek a cest, což se projevilo poklesem počtu hostů v porovnání s předchozím rokem. Extrémní povětrnostní události jsou dobře zdokumentovány v důsledku škod, epizody extrémního sucha zase způsobují kolísání hladiny vody a kvality vody. Tyto změny vedou k novým zranitelnostem, kdy se turisté obrací na „bezpečné“ destinace, rezervují ubytování na poslední chvíli, zruší svůj pobyt nebo změni destinaci. Tyto počiny mají velké dopady na sektor ubytování (Gössling a Lund-Durlacher, 2021).

Implementace environmentálně udržitelných praktik v hotelovém průmyslu zahrnuje úsporu energie, vody a nakládání s odpady. Například hotelový řetězec Wyndham Destinations a Marriott zavedly inovativní opatření, jako je oslava hodin Země, využití obnovitelných zdrojů energie a energeticky účinné spotřebiče. Další praktiky zahrnují recyklaci, používání ekologicky šetrných čisticích prostředků a výzvy k úspoře vody (Scholz, 2021).

Některé hotely, jako Hotel Adalbert v České republice a Chateau Mcely Spa Hotel & Forest Retreat, se staly průkopníky v oblasti environmentální udržitelnosti. V hotelu Chateau Mcely Spa Hotel & Forest Retreat, označovaném jako "eco chic" zámecký hotel třídy Luxury, se uplatňuje přístup k ochraně životního prostředí již od jeho otevření v roce 2006. Hotel se stal prvním zeleným hotelem své třídy v České republice a druhým v Evropě. I přesto, že certifikát od Evropské unie, který hotel v minulosti vlastnil, již není obnovován, veškerá environmentální opatření jsou nadále dodržována. Vytápění vnitřních prostorů a ohřev užitkové vody je zajištěn z obnovitelných zdrojů. Moderní vytápěcí systém využívá spalování dřevěných štěpků a veškerá topná tělesa jsou vybavena regulátory, což přispívá k energetické efektivitě. Hotel dále používá energeticky účinné spotřebiče a většina osvětlení v pokojích je zajištěna úspornými žárovkami. Z hlediska managementu energie hosté aktivně přispívají k omezení spotřeby. Pokoje jsou vybaveny centrálním elektrickým okruhem a hosté jsou vyzváni, aby při odchodu z pokoje vysunuli hotelovou kartu, čímž dochází k automatickému vypnutí spotřebičů. Venkovní osvětlení je také regulováno automatickým zhasínáním pomocí fotobuňky. Hotel Chateau Mcely dbá i na udržitelnost vodních zdrojů. Využívá se obnovitelná energie pro ohřev vody v koupacím jezírku v parku, a to pomocí solárních kolektorů. Odpadní vody jsou čištěny vlastní čističkou, a voda na zalévání květin a venkovních ploch je optimalizována pomocí časových spínačů a využívá se dešťová a recyklovaná voda. Dále se v hotelu pečlivě třídí odpad, včetně papíru, plastů, skla a tetrapak obalů. Nebezpečný odpad je řádně likvidován odbornými firmami a hotel preferuje místní dodavatele potravin a surovin, aby podpořil produkci v regionu. Zaměstnanci hotelu jsou pravidelně školeni v oblasti environmentálních opatření a vede se evidence o jejich účasti na školeních. Hotel také aktivně zapojuje hosty do snahy o ochranu životního prostředí, informuje je o zelených postupech a žádá o jejich zpětnou vazbu. Celkově se Chateau Mcely Spa Hotel & Forest Retreat řadí mezi přední příklady ekologicky udržitelných ubytovacích zařízení, která dokazují, že luxusní a komfortní prostředí lze skloubit s odpovědným přístupem k životnímu prostředí (Scholz, 2021).

Hotely patří mezi nejvíce energeticky náročné budovy v mnoha zemích. Používají elektřinu na osvětlení, provoz různých spotřebičů a klimatizaci, stejně jako primární energie (olej, plyn) pro centrální vytápění a ohřev teplé vody. Spotřeba energie závisí na různých faktorech, jako jsou klimatické podmínky, standardy budov, obsazenost a poskytované služby. V teplejších oblastech se spotřeba energie na klimatizaci zvyšuje. Standard ubytování také ovlivňuje spotřebu energie, kdy hotely s 4 nebo 5 hvězdičkami vyžadují významně více energie než hotely s 3 hvězdičkami. Dalšími faktory ovlivňujícími spotřebu energie jsou typ, velikost a konkrétní umístění hotelu. Profily hostů také hrají významnou roli v energetické spotřebě, protože některé národnosti mají očekávání vedoucí k vyšší spotřebě energie. Několik studií poskytlo data o emisích skleníkových plynů z ubytovacích zařízení. Podrobná data pro Německo naznačují, že hotely s 3 nebo 4 hvězdičkami jsou energeticky účinnější, s průměrnou spotřebou energie 52–56 kWh/noc/host. Spotřeba energie na jednu noc hosta je významně vyšší v zařízeních s nula až dvěma hvězdami 73 kWh/noc/host a v hotelech třídy Luxury 120 kWh/noc/host. Nicméně poměr energetických

nákladů k tržbám byl zjištěn jako nejnižší v hotelech s označením Luxury (5,0 % obratu) a nejvyšší v zařízeních s nula až dvěma hvězdami (7,7 %.) To naznačuje, že tam, kde lze ušetřit nejvíce energie (hotely třídy Luxury), není zájem o opatření ke snížení spotřeby energie tak ekonomicky motivován jako v ubytování s 0 až 2 hvězdičkami, kde by úspory energie přinesly největší ekonomické výhody, majitelé mají omezené porozumění provozních nákladů, nemají finanční prostředky na investice do úspor energie nebo se z jiných důvodů nezajímají o renovace nebo nové technologie šetřící energii. Tento fakt byl potvrzen i ve studiích pro Rakousko, kde je poptávka po elektřině a primární energii na přenocování nejvyšší v hotelech hotely v třídě Luxury, díky velkým pokojům a dalším nabízeným službám (zejména bazénům, wellness apod.) Studie Jandrokovice a kol. (2012) spočítala průměrnou roční spotřebu energie 94 kWh/m² v tři a čtyřhvězdičkových hotelech, rozsah 70–125 kWh/m² pro všechny kategorie hotelů. Asi tři čtvrtiny (72 %) celkové energie v tři a čtyřhvězdičkových hotelech se používají na ústřední vytápění a ohřev teplé vody, následované elektrickými zařízeními (pračky, sušičky, minibary, wellness služby) a osvětlením (Dehoga, 2016; (Gössling a Lund-Durlacher, 2021).

Různé studie se také zabývají možnostmi zapojení hostů do úsporných opatření, kteří mají významný vliv na přímé (spotřeba teplé vody, klimatizace, výměna ručníků a ložního prádla) i nepřímé energetické využití (spotřeba potravin). Zatímco část hostů nemůže být vůbec zapojena a může dokonce považovat "nákladnou" konzumaci za hlavní aspekt své dovolené, jiní očekávají konkrétní vybavení a budou méně spokojeni se svým pobytem, pokud toto vybavení chybí (Gössling a Lund-Durlacher, 2021).

Například Radojević a kol. (2015) analyzovali faktory přispívající ke spokojenosti hostů v hotelech a zjistili, že dostupnost klimatizace má významný pozitivní vliv na spokojenost hostů. Nedostatek klimatizace se tak projevuje nižšími hodnoceními. Je významné, že čím vyšší je cena a kategorie hvězdiček, tím náročnější se hosté ukázali být. Studie však také ukázaly, že část hostů může být zapojena do odpovědného chování v oblasti životního prostředí v několika oblastech, včetně výběru jídla nebo používání ručníků a povlečení. Obecným výsledkem těchto studií je, že hosty je obtížné motivovat k přímé podpoře udržitelných opatření, zejména pokud je to vnímáno jako ztracený benefit. Navrhování žádostí či proseb má tedy značný význam. Ve studii využívající různé návrhy proseb v hotelech ve Španělsku bylo možné experimentálně ukázat, že hosté v pokojích s "optimalizovaným návrhem proseb" mohli být motivováni k častějšímu opakovanému použití ručníků a k tomu, aby přijali, že jejich povlečení se mění méně často. To vedlo k (malému) poklesu spotřeby ručníků o 6,8 % a povlečení o 1,2%. Důležitější je, že studie zjistila, že skandinávští hosté byli nejvíce podporující vzhledem k pro-environmentálním prosbám, stejně jako hosté ve čtyřhvězdičkových hotelech. Naopak ruští hosté požadovali častější výměnu povlečení. Celkově by příležitosti zapojovat hosty do úspor energií měly být pečlivě zváženy. Nemohou nahradit provozní změny, které inicioval hotel, jak nejlépe snížit spotřeby energie prostřednictvím managementu a technologií, ale komunikace tohoto úsilí hostům, může zvýšit povědomost (Radojević a kol., 2015; Gössling a Lund-Durlacher, 2021).

Alternativní systémy zpracování odpadních vod nabízejí efektivní a komplexní řešení, která fungují v různých klimatických podmínkách a mohou být navržena i pro oblasti s omezeným prostorem. Systémy konstruovaných mokřadů jsou odolné, relativně cenově dostupné a nabízejí dobrou návratnost investice. Eko kluby je používají již desítky let, například ecolodge Alandaluz na pobřeží Ekvádoru, který má od roku 1995 fungující mokřad pro zpracování veškerého odpadu návštěvníků. Podobně některé hotely u rezervace Masai Mara v Keni budují alternativní systémy

pro modifikaci odpadních vod, aby chránily řeku Mara před kontaminací fekálním odpadem. Resort Jean Michel Cousteau Fiji Islands vytvořil v polovině 90. let mokřad, aby chránil čisté vody a sousední útesy Fidži. Veškerá odpadní voda je ošetřována biofiltry a je obíhána v mokřadech vybudovaných na pozemku v plastových nádobách, což má výhodu malé stopy v systému na pozemku resortu. Systém zabrání proniknutí živin do útesů, pravidelně je testován a udržován. Veškerá šedá voda se používá k zavlažování a hnojení okrasných zahrad resortu. Alternativní technologie jako konstruované mokřady a pokročilá biologická úprava odpadních vod se stávají stále dostupnějšími a cenově dostupnějšími pro malé hotely. Význam těchto inovativních systémů pro úpravu odpadních vod jako řešení pro hotely po celém světě není dostatečně zdůrazňován. Existují užitečné manuály pro pomoc při rozhodování, například manuál UNEP GTZ pro vodu a nakládání s odpady: Co může cestovní ruch udělat pro zlepšení svého výkonu. Nicméně nová generace systémů pro úpravu odpadních vod musí být mnohem lépe známá. Poptávka po nových, nákladově efektivních řešeních pro nakládání s odpadními vodami je akutní. Příklad ecolodges není určen pouze pro ty, kteří jsou zájemci o zelenou ekonomiku nebo ekologický design. Nastavují standard, který lze efektivně rozšiřovat ve světě stále vzácnějších vodních zdrojů. Hotely musí provádět více práce v oblasti biologicky zvukových technik nakládání s odpadními vodami po celém světě (Wood, 2017).

Ve studii zveřejněné v červenci 2014 oznámil Airbnb, že hosté Airbnb využívají o 63 % méně energie než hosté v hotelech, na základě průzkumu 8 000 hostitelů a hostů z celého světa. Není potřeba průzkumu, aby se prokázalo, že sdílení zdrojů energie a vody v existujících budovách je mnohem efektivnější než stavba nových hotelů. Digitální ekonomika vytvořila trh pro zpomalení rapidního růstu hotelů po celém světě, a tato tendence má velký význam pro zpomalení růstu nových hotelů, i když to zatím není plně vnímáno jako přínos pro společnost. Díky nárůstu cestovatelů střední třídy, budou zdroje stále vzácnější a požadovanější, a hotely se častěji dostanou do konfliktu o vodu a energii s místními uživateli (Wood, 2017).

Klíčové body opatření a trendů v oblasti udržitelnosti ubytovacích zařízení dle Scholz, (2021) a Křížík, Neufus (2014):

- Opatření zaměřená na snížení plastového odpadu: Hotelová zařízení odstraňují jednorázové obaly a plastové nádoby a podporují víceúčelové balení nebo opakované plnění.
- Omezení prodeje nápojů v plastových obalech: Snahou je minimalizovat používání plastových obalů pro nápoje a doplňky.
- Zlepšení řízení odpadů: Hotely se zaměřují na třídění a recyklaci odpadu, včetně použití recyklovaných materiálů a kompostování organického odpadu.
- Úspora energie a vody: Implementace úsporných opatření využívajících obnovitelné zdroje energie a technologie na snížení spotřeby vody a energie.
- Podpora místní ekonomiky a infrastruktury: Preferování regionálních výrobků a služeb, podpora veřejné dopravy a zaměstnávání místního obyvatelstva.
- Vzdělávání zaměstnanců a hostů: Poskytování informací a školení zaměstnanců i hostů o udržitelných praktikách a environmentálním managementu.
- Zájmové a ekonomické výhody: Implementace udržitelných strategií přináší nejen ekologické, ale i ekonomické výhody, jako jsou úspory nákladů a zlepšení image podniku.

- Certifikace a normy: Hotelová zařízení mohou získat certifikace, jako je EMAS nebo ISO 14001, které potvrzují jejich závazek k udržitelnému rozvoji.

2 Analýza uplatňování green managementu v UZ na hotelu Kempinski San Lawrence

2.1 Cíl a metodika zkoumání

Cílem této bakalářské práce je analyzovat prvky environmentálního managementu v hotelu Kempinski Hotel San Lawrence. Pro dosažení těchto cílů byly použity kvantitativní a kvalitativní metody sběru dat, poskytující detailní pohled na udržitelné praktiky v hotelu.

Pro analýzu dokumentů byla použita metoda data-miningu, která umožnila prozkoumat dostupnou dokumentaci týkající se ekologických iniciativ a praktik. Dále byla využita kvalitativní metoda polostrukturovaného rozhovoru, který probíhal prostřednictvím elektronické komunikace a zaměřil se na vnímání ekologických praktik vedoucími pracovníky, konkrétně s panem Herrerou, technikem a EarthCheck koordinátorem.

Vyplnění HCMI tabulky sloužilo k výpočtu uhlíkové stopy hotelu za pokoj/noc. Tato tabulka poskytuje systematický rámec pro sběr dat o emisích skleníkových plynů z různých zdrojů. Analýza těchto dat odpovídá na výzkumné otázky:

Jaké prvky environmentálního managementu jsou nejvíce využívány?

Jaké prvky environmentálního managementu jsou nejméně využívány?

Tento přístup umožní vyhodnotit úroveň udržitelnosti provozu hotelu Kempinski San Lawrence.

2.1.1 Charakterizace regionu

Mnou zkoumaný hotel se nachází na ostrově Gozo, druhém největším ostrově v souostroví Malta, které se nachází ve Středozemním moři zhruba 93 km jižně od italské Sicílie a přibližně 300 km severně od africké Libye (malta.com, 2019).

Maltské souostroví se skládá z šesti ostrovů, z nichž jsou obydlené pouze Malta, Gozo a Comino. Comino má jen tři stálé obyvatele, ale je velmi populární mezi turisty díky své jedinečné Modré laguně. Tato laguna je známá svým bílým písčitým dnem a bohatým podmořským životem, což ji činí ideální pro šnorchlování a potápění. Comino, s rozlohou pouhých 3 km², se nachází mezi Maltou a Gozem a je přístupné pouze lodí. Na ostrově najdete jen malý hotel, strážní věž, kapli, farmu a několik stánků s občerstvením. Je také chráněnou přírodní rezervací díky ptačí rezervaci, která zde existuje (Malta Uncovered, 2024).

Malta je nejmenší zemí v Evropské unii s rozlohou 316 km² a populací přes 500 tisíc obyvatel. Oficiálními jazyky jsou maltština a angličtina, a hlavní město Valletta se nachází na největším ostrově. Ročně Maltu navštíví až 2,2 milionu turistů, kteří jsou přitahováni její bohatou historií, kulturou, středomořským klimatem a přírodními krásami. Malta je také významným místem pro natáčení filmů, což je další důvod její popularity mezi turisty (Malta Uncovered, 2024).

Historicky jsou ostrovy zbytky pevninského spojení mezi Afrikou a Evropou, které bylo přerušeno před přibližně 11 000 lety kvůli vzestupu mořské hladiny. Geologicky leží na Africké desce a většina pobřeží je skalnatá, složená z různých typů vápence, který se často využívá jako stavební materiál. Nejvyšším bodem je Ta' Dmejrek s výškou 253 m. V roce 2017 se zřítíl známý skalní

útvár Azurové okno, což byla jedna z hlavních geologických atrakcí Malty. Malta nemá trvale proudící řeky ani jezera, které se tvoří pouze v období největších dešťů. To znamená, že země má omezené zásoby sladké vody a podle údajů OSN patří mezi nejchudší země světa, pokud jde o dostupnost vody. Zásobování vodou je zajišťováno čtyřmi stanicemi na úpravu mořské vody, zatímco parky a zemědělství využívají dešťovou vodu a vodu ze studní. Klima Malty je středomořské, s mírnými, vlhkými zimami a horkými léty s minimálními srážkami. Průměrná roční teplota dosahuje 23 °C během dne a 15,5 °C v noci. Nejchladnějším měsícem je leden, nejteplejším srpen. Teplota moře se průměrně pohybuje kolem 20 °C a zřídka klesá pod tuto úroveň od června do listopadu, což přitahuje turisty na maltské pláže. Malta je domovem mnoha endemických rostlin, které se nevyskytují nikde jinde. Národní rostlinou je skalní chrpa (*Cheiranthus crassifolius*), která roste hlavně na západních útesech a vyniká svými růžovofialovými květy. Dalšími typickými rostlinami jsou olivovník, rohovník, fíkovník, dub cesmínovitý a borovice halepská. Biodiverzita Malty je ohrožena vysokou hustotou osídlení (Malta Uncovered, 2024; Wikipedie: Malta, 2001).

Gozo je druhý největší ostrov souostroví Malta s rozlohou 67 km² a populací okolo 37 000 obyvatel. Ostrov je spojen s Maltou lodní dopravou, která překonává vzdálenost přes 5 km mezi přístavy Cirkewwa a Mgarr. Hlavním městem je Victoria, často nazývaná také Rabat, nacházející se u úpatí historické pevnosti Cittadella. Gozo je známé svou klidnou atmosférou a venkovským charakterem, často označovaným jako "to, jaká Malta kdysi bývala". Ostrov je převážně zemědělský, s větším množstvím půdy než na Maltě. Existuje zde také více pramenů podzemní vody, což činí Gozo zelenější a úrodnější. Hlavními zemědělskými produkty jsou ovoce, zelenina, víno a chov dobytka. Ostrov je také známý pro své krajky a svetry z ovčí vlny. Gozo je proslulé svými karnevaly, zvanými Festas, které jsou velkolepými oslavami s pyrotechnickými představeními, hudebními a tanečními vystoupeními. Festas se konají hlavně v letních měsících a přitahují mnoho návštěvníků z Malty. Regionální kuchyně Gozu zahrnuje speciality jako králíčí maso a kozí sýry (například Ġbejna). Na Gozu je příroda bohatší a krajina zelenější, což je důsledek nižší hustoty osídlení a menšího počtu turistů ve srovnání s hlavním ostrovem. To činí z Goza ideální místo pro ty, kteří hledají klid a relaxaci v přírodním prostředí. Gozo nabízí také mnoho historických a kulturních památek, které přitahují návštěvníky hledající autentický zážitek (Malta Uncovered, 2024).

2.2 Využití prvků green managementu v UZ

2.2.1 Kempinski brand

Kempinski, založený v roce 1897, je nejstarší evropská skupina luxusních hotelů, proslavená svou nepřekonatelnou individualitou a pohostinností. S 82 hotely a rezidencemi ve 34 zemích a 30 projekty probíhajícími po celém světě k roku 2022. Kempinski udržuje dědictví exkluzivity a individuality v každém zařízení, bez ohledu na to, zda mají kořeny v Evropě nebo se nacházejí v Asii a Tichomoří, Americe nebo v regionech Blízkého východu a Afriky, každý hotel ve třídě Luxury odráží sílu a úspěch značky Kempinski a zároveň ctí své dědictví a přijímá místní kulturní tradice. Portfolio zahrnuje historické památkové objekty, urban lifestyle hotely, resorty a prestižní rezidence. (Kempinski Hotels, 2024)

Mimo Kempinski Hotels skupina Kempinski zahrnuje několik dceřiných společností:

- Concilio Labs: Založen s cílem posunout personalizaci hotelů prostřednictvím technologie.
- BE Health: CSR iniciativa nabízející prevenci zdraví, podporu a péči jedincům v lokálních komunitách hotelů.
- Resense Spa S.A.: Přední globální odborník na tvorbu wellness a spa, poskytující výjimečné zážitky.
- Kempinski Trading: Nabízí globální řešení pro nákup pro hotelnictví.

Kempinski Hotels, sahá svými kořeny až do roku 1897, kdy byla založena společnost "Hotelbetriebs-Aktiengesellschaft" v Berlíně. Původně působila vedle firmy M. Kempinski & Co., založené Bertholdem Kempinskim. Berthold Kempinski, narozený v roce 1843, inicioval úspěšný podnik rodiny v oblasti obchodu s vínem v roce 1862, rozšířil své působení do Berlína v roce 1872, kde pak založil i restauraci. Bez mužského dědice firmu předal svému zeti Richardu Ungerovi, který pokračoval v jejím růstu i během první světové války (Kempinski Hotels, 2024).

Richard Unger rozšířil značku Kempinski nejen prostřednictvím hotelů, ale také otevřením rozsáhlé restaurace v Berlíně v roce 1889. Tato restaurace, umístěná na Leipziger Straße, se stala největší svého druhu v Berlíně a rychle získala pověst jako místo pro vynikající gastronomické zážitky a společenské události. S nabídkou vybraných pokrmů a širokého spektra služeb si restaurace získala přízeň místních obyvatel i návštěvníků z okolních oblastí. Tato restaurace se stala nedílnou součástí Kempinskiho dědictví, reprezentující luxus a excelenci v pohostinství. Její úspěch položil základy pro další rozvoj značky Kempinski v oblasti gastronomie a událostního stravování, což se stalo klíčovým prvkem v celém portfoliu hotelů a rezortů Kempinski po celém světě. Richard Unger otevřel v Berlíně v roce 1918 hotel Kempinski na místě zničené restaurace a zavedl inovativní "eventovou gastronomii" v "Haus Vaterland" na Potsdamer Platz. Také zavedli nové koncepty v ohledu servírování, jako první navrhli podávání vína po sklenicích a také poloviční porce (Kempinski Hotels, 2024).

Během druhé světové války rodina emigrovala do Spojených států a majetky utrpěly vážné škody. Po válce se Friedrich Unger vrátil do Německa a znovu vybudoval značku. V roce 1951 začala výstavba hotelu Kempinski na místě zničené restaurace. v roce 1970. Bylo navázáno partnerství s leteckou společností Lufthansa, což rozšířilo dosah Kempinskiho. V roce 1985 Lufthansa získala akcie, což umožnilo mezinárodní expanzi Kempinskiho. Kempinski Hotels S.A. byla založena v roce 1986 se sídlem v Ženevě. V roce 1993 Kempinski AG získala všechny akcie. V roce 1994 Dusit Sindhorn Company Ltd získala většinový podíl v Kempinski, což vedlo k dalšímu mezinárodnímu růstu (Kempinski Hotels, 2024).

V roce 2021 Kempinski formálně potvrdil své zapojení do udržitelnosti s první zprávou ESG. Vložením ESG do firemního poslání a zapojením se s stakeholdery ohledně dopadů ESG se zavazují k neustálému pokroku směrem k našemu cíli stát se příkladem nejlepší praxe, která poskytuje vzor pro zbytek našeho odvětví (Kempinski Hotels, 2024).

V roce 2021 se do měření zapojilo pouze 16 hotelů, tyto hotely daly dohromady 531 887 obsazených pokojů, které ubytovali 841 789 hostů. V roce 2022 se tato číslo zvedla, do měření se zapojilo 58 hotelů což je zlepšení o 280 %, obsazených pokojů bylo 2 790 135 a hostů 4 566 116, což je 5x tolik co v předchozím roce (Kempinski Hotels, 2024).

MEDIAN PROPERTY CONSUMPTION	ENERGY (MEGAJOULES)	SCOPE 1+2 (KILOGRAMS)	POTABLE WATER (LITRES)	LANDFILL (LITRES)
2021 TOTAL	26,918,744	2,879,531	40,674,000	48,367
2022 TOTAL	42,245,215	4,275,885	73,765,035	67,795
% IMPROVEMENT	-57%	-48%	-81%	-40%

Obr. 1: Medián celkové spotřeby ve všech hotelech Kempinski za roky 2021-2022

Zdroj: Kempinski ESG report (2022)

Tato tabulka ukazuje medián celkové spotřeby ve všech datech Kempinski za roky 2021 a 2022. Lze ji interpretovat jako spotřebu typického člena Kempinski v daném roce. Určité rozdíly mezi jednotlivými roky jsou očekávané. Medián celkové spotřeby členů Kempinski byl zvýšen pro všechny ukazatele. Celková spotřeba byla zvýšena, zatímco výkon byl snížen, což je zřejmě způsobeno zvýšením počtu (a velikosti) nemovitostí a tím i shromážděných dat (Kempinski ESG report, 2022).

Zatímco udržitelnost byla vždy zvažována v Kempinski zařízeních jako jejich součást, v posledních letech byl zájem zaměřen na prioritizaci výkonu udržitelnosti s měřitelnými dopady. Kempinski se řídí globálními osvědčenými postupy při tvorbě strategie a implementaci udržitelnosti. To zahrnuje začlenění materiálních dopadů ESG (Environment, Social, Governance) do strategické vize na nejvyšších úrovních řízení až po každodenní poskytování vynikajících služeb pro hosty. Pokud jde o partnerství v oblasti udržitelnosti, Kempinski zdůrazňuje svůj maximální závazek k udržitelnosti a podpoře Cílů udržitelného rozvoje OSN (SDGs) (Kempinski Hotels, 2024).

Kempinski navázal partnerství s organizací Clean the World, která sbírá a recykluje mýdla a láhve s toaletními potřebami, které jsou zahazovány hotelovým průmyslem. Připojením se k Clean the World pomáhají zajistit, aby hygienické potřeby neskončily na skládkách nebo byly spáleny. Distribucí těchto a dalších darovaných hygienických produktů chudým lidem přispívá Clean the World k prevenci milionů nemocí a úmrtí souvisejících s hygienou každý rok (Kempinski Hotels, 2024).

Obr. 2: Grafické znázornění darovaných mýdel a zachráněného odpadu za roky 2021-2022

Zdroj: Kempinski ESG report (2022)

Z obrázku lze vyčíst, že v roce 2021 bylo darováno 4 146 mýdel, čímž bylo zabráněno vzniku 933 kg odpadu. V roce 2022 tato čísla samozřejmě vzrostla a byl zaznamenán 317% nárůst v darovaných mýdlech a bylo zachráněno 5 129 kg odpadu.

V hotelech Kempinski jsou používány dřevěné kartičky do pokojů místo plastových. V roce 2021 tato vymoženost byla využívána v 17 hotelech, což představuje 24 % z celkového portfolia Kempinski, a díky tomu nebylo použito 723 kg plastu. V následujícím roce byly dřevěné kartičky využívány v 29 hotelech, čímž bylo ušetřeno až 1 482 kg plastu (Kempinski ESG report, 2022).

OVERALL		INTERNAL		EXTERNAL	
Impact	Score	Impact	Score	Impact	Score
Energy management	3.24	Protected ethics reporting	3.54	Energy management	3.19
Waste	3.16	Health & safety	3.54	Waste	3.09
Water consumption	3.07	Child, forced or compulsory labour	3.52	Water consumption	3.03
Impact of water consumption	3.06	Anti-corruption	3.50	Impact of freshwater consumption	3.00
GHG emissions	2.96	Purpose-led management	3.48	Impact of land use conversion	2.86
Health & safety	2.96	ESG purpose	3.46	GHG emissions	2.86
TCFD implementation	2.93	EES topics in capital allocation	3.37	TCFD implementation	2.84
Impact of GHG emissions	2.91	Employee wellbeing	3.37	Impact of GHG emissions	2.80
Protected ethics reporting	2.89	Energy management	3.37	Supply chain land use	2.80
ESG purpose	2.87	Material issues for stakeholders	3.33	Land use	2.79
Anti-corruption	2.87	Pay equality	3.33	Health & safety	2.73
Employee wellbeing	2.87	Waste	3.33	Employee wellbeing	2.67
Impact of land use conversion	2.87	Losses from unethical behaviour	3.30	Pay equality	2.65
Land use	2.87	Integrated risks	3.28	ESG purpose	2.64
Purpose-led management	2.85	Human rights	3.28	Protected ethics reporting	2.64
Pay equality	2.84	Milestone progress	3.26	Anti-corruption	2.63
Supply chain land use	2.82	Impact of water consumption	3.22	Wage level	2.63
Integrated risks	2.79	Total R&D	3.22	Integrated risks	2.60
Milestone progress	2.79	GHG emissions	3.22	Purpose-led management	2.60
Wage level	2.79	Impact of GHG emissions	3.22	Milestone progress	2.60
Losses from unethical behaviour	2.78	Social value	3.20	Training provided	2.60
Training provided	2.76	Wage level	3.20	Discrimination & harassment	2.59
Discrimination & harassment	2.76	Governance body	3.17	Pay gap	2.58
EES topics in capital allocation	2.75	Infrastructure investment	3.17	Facilities in flood zone	2.58
Child, forced or compulsory labour	2.75	Discrimination & harassment	3.17	Losses from unethical behaviour	2.58
Material issues for stakeholders	2.73	Water consumption	3.17	Financial investment contribution	2.58
Unfilled skill positions	2.71	Diversity & inclusion	3.17	Unfilled skill positions	2.58
Social value	2.70	Training provided	3.17	Impacts of training	2.57
Pay gap	2.70	TCFD implementation	3.15	Number and rate of employment	2.55
Diversity & inclusion	2.69	Impact of work-related accidents	3.09	EES topics in capital allocation	2.51
Infrastructure investment	2.68	Remuneration	3.09	Social value	2.51
Impacts of training	2.68	Unfilled skill positions	3.07	Material issues for stakeholders	2.50
Human rights	2.68	Land use	3.07	Diversity & inclusion	2.50
Financial investment contribution	2.66	Collective bargaining	3.04	Infrastructure investment	2.49
Total R&D	2.66	Pay gap	3.00	Remuneration	2.47
Remuneration	2.65	Impacts of training	2.98	Vitality Index	2.47
Governance body	2.65	Total social investment	2.98	Impact of work-related accidents	2.46
Number and rate of employment	2.65	Vitality Index	2.91	Child, forced or compulsory labour	2.45
Work incidents	2.63	Financial investment contribution	2.89	Governance body	2.44
Collective bargaining	2.60	Supply chain land use	2.89	Total R&D costs	2.44
Vitality Index	2.59	Number and rate of employment	2.89	Human rights	2.44
Facilities in flood zone	2.59	Impact of land use conversion	2.87	Collective bargaining	2.42
Total social investment	2.57	Facilities in flood zone	2.59	Total social investment	2.42
Average Score	2.79	Average Score	3.19	Average Score	2.64

Obr. 3: Hodnocení stakeholderů ESG dopady

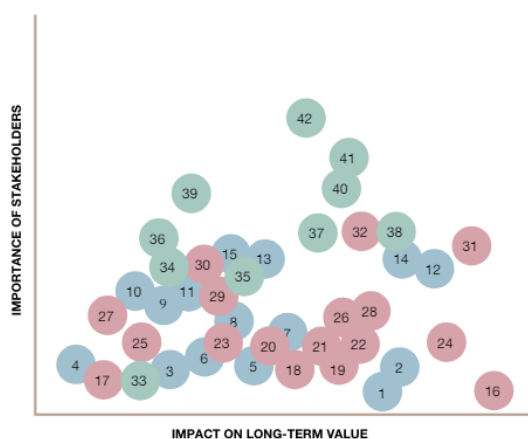
Zdroj: Kempinski ESG report (2022)

V tabulce lze vidět výsledky průzkumu společnosti Kempinski mezi stakeholdery s cílem zhodnotit jejich obavy týkající se environmentálních, sociálních a správních dopadů (ESG). Pro kvantitativní interpretaci odpovědí na dotazník byla každá odpověď převedena na číselnou

hodnotu od 1 pro "Žádná obava", 2 pro "Malá obava", 3 pro "Střední obava" a 4 pro "Velká obava". Celkové průměrné skóre pro všechny dopady bylo stanoveno na 2,79. To naznačuje, že materiální dopady ESG jsou pravděpodobně zohledňovány jako "Velká obava" nebo "Střední obava" než "Nízká obava" nebo "Žádná obava". Podpora zúčastněných stran pro celkové hodnocení materiálního dopadu ESG je tímto potvrzena. Nejvyšší průměrné hodnocení odpovědí bylo přisouzeno životnímu prostředí. Čtyři nejvyšší obavy se týkaly životního prostředí a jediné odpovědi, které dosáhly hodnoty vyšší než 3,0, byly Řízení energie, Odpad, Spotřeba vody a Dopad spotřeby vody. Skóre nad 3,0 jsou výsledkem většiny respondentů, kteří označili "Velká obava". Naopak celkové sociální investice dosáhly nejnižšího průměrného skóre, což naznačuje, že zúčastněné strany nesdílejí stejnou úroveň obav ohledně tohoto dopadu. Pro lepší porozumění výsledků viz tabulka dole.

Materiality Matrix

MATERIALITY MATRIX INTEGRATING STAKEHOLDER
FEEDBACK 2022 – 2023

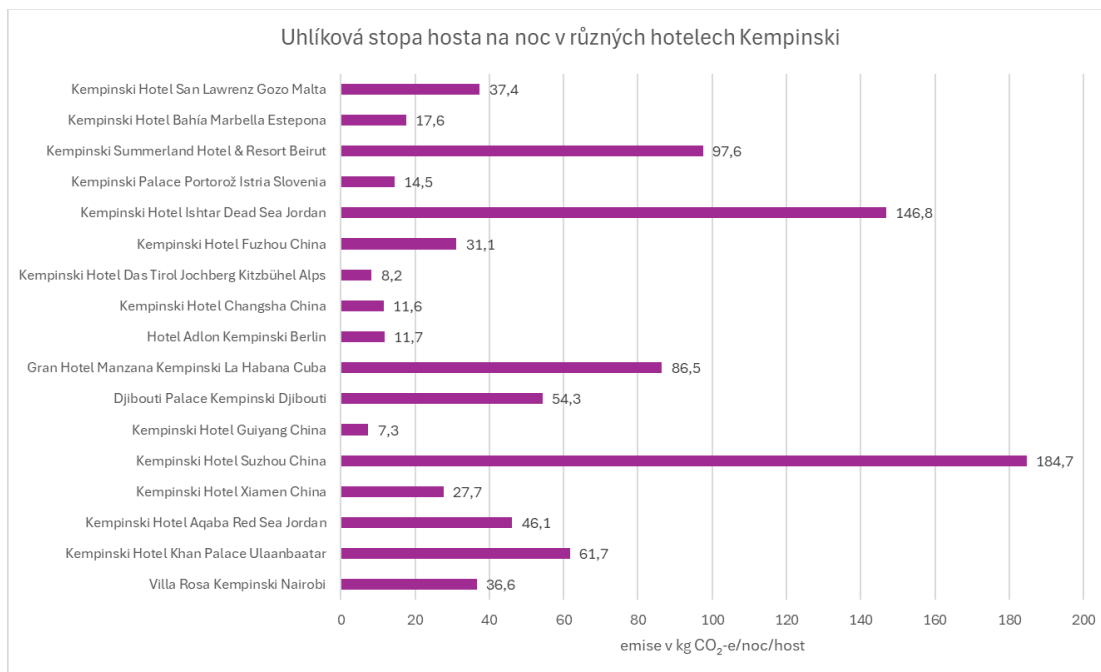

GOVERNANCE	SOCIAL	ENVIRONMENT
1. Vitality index	16. Total social investment	33. Facilities in a flood zone
2. Governance body	17. Collective bargaining	34. Impact of land use
3. Remuneration	18. Work incidents	35. Land use
4. Total R&D	19. Number and rate of employment	36. Impact of GHG emission
5. Financial investment	20. Human Rights	37. TCFD implementation
6. Infrastructure investment	21. Impact of training	38. GHG emissions
7. Material issues for stakeholders	22. Diversity and inclusion	39. Impact of water consumption
8. ESG topics in capital allocation	23. Pay gap	40. Water consumption
9. Losses from unethical behaviour	24. Social value	41. Waste
10. Milestone progress	25. Unfilled skill positions	42. Energy management
11. Integrated risks	26. Child, forced or compulsory labour	
12. Purpose-led management	27. Discrimination and harassment	
13. Anti-corruption	28. Training and education	
14. ESG Purpose	29. Wage level	
15. Ethics and whistleblowing	30. Pay equality	
	31. Employee wellbeing	
	32. Health & safety	

Obr. 4: Matice důležitosti integrovaná se zpětnou vazbou stakeholderů 2022 – 2023

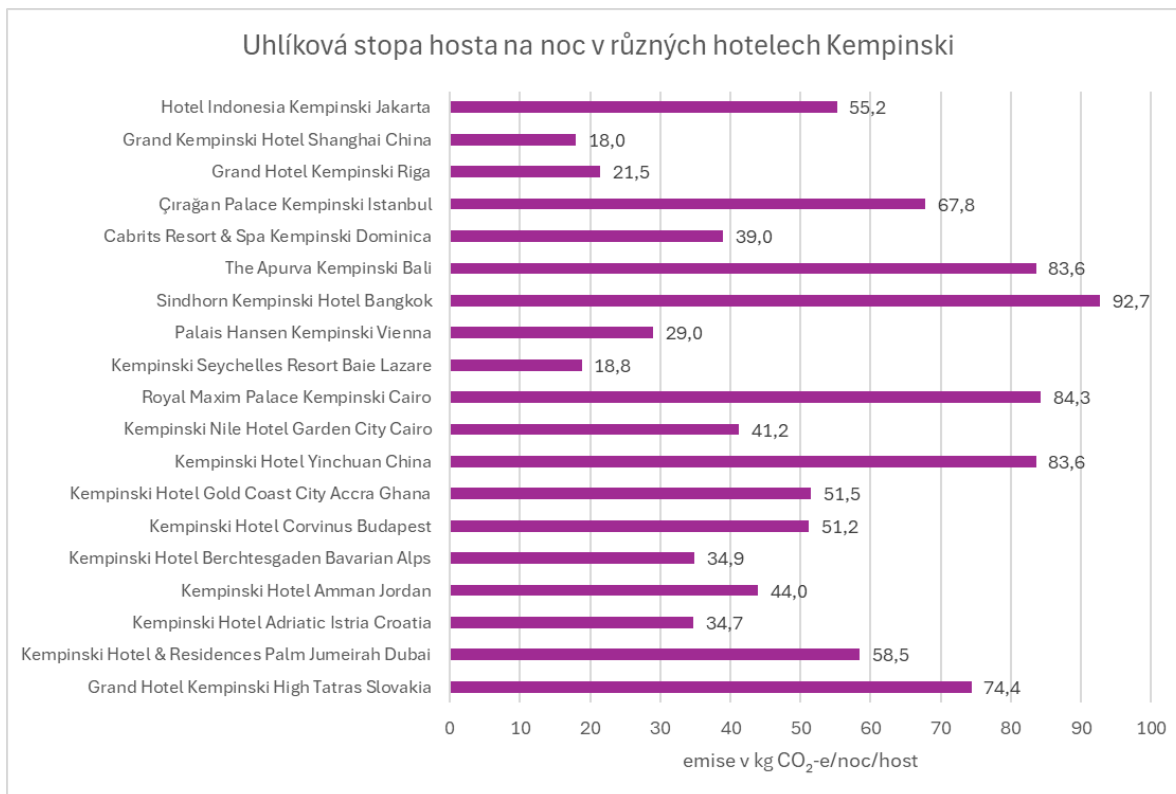
Zdroj: Kempinski ESG report (2022)

Průměrná uhlíková stopa na noc hosta Kempinski je 63,53 kg CO₂-e, medián je stanoven na 43,5 kg CO₂-e. Uhlíková stopa hotelu v Gozu je 37,4 kg CO₂-e. Tato hodnota, pocházející z roku 2016, je nižší než celkový průměr a medián.

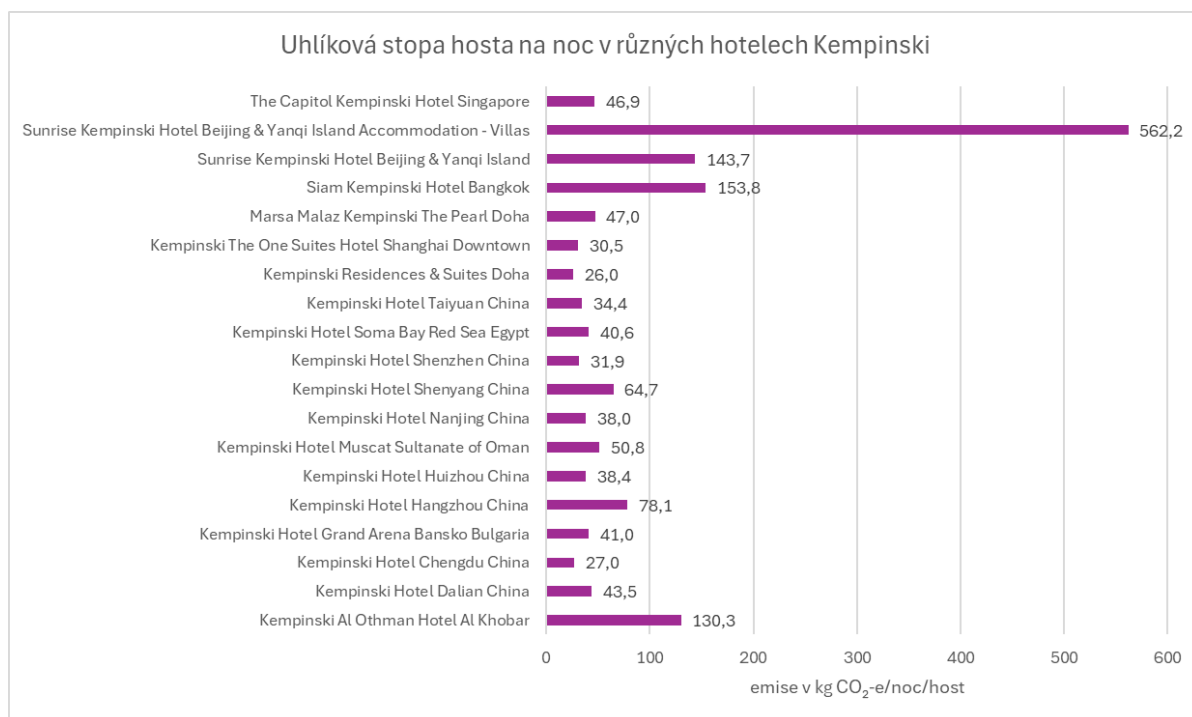
Obr. 5: Graf uhlíkové stopy hosta na noc v různých hotelech Kempinski

Zdroj: Vlastní zpracování dle Kempinski ESG report (2022)

Obr. 6: Graf uhlíkové stopy hosta na noc v různých hotelech Kempinski

Zdroj: Vlastní zpracování dle Kempinski ESG report (2022)

Obr. 7: Graf uhlíkové stopy hosta na noc v různých hotelech Kempinski

Zdroj: Vlastní zpracování dle Kempinski ESG report (2022)

2.2.2 Vyhodnocení zkoumaných dat

Kempinski Hotel San Lawrence se nachází poblíž slavného zálivu Dwejra v Gozu, sesterskému ostrovu Maltě. Název dostal podle nejbližšího města San Lawrenz, často se mu přezdívá perfektní únikový resort v srdci Středozemního moře. Resort je obklopený semi-tropickými zahradami, které vytvářejí skvělé útočiště pro klid a revitalizaci (Kempinski Hotel San Lawrenz, 2024).

Hotel se řadí do kategorie ubytovacích zařízení jako venkovní resort a klasifikuje se do třídy Luxury *****.

Resort nabízí celkem 141 elegantních rustikálních pokojů a suites, které přispívají k relaxační atmosféře celého resortu. Hosté si mohou vybrat standartní nebo deluxe pokoj, které můžou být pro 1 nebo 2. Mají vlastní balkón a výhled buď na okolní krajinu nebo výhled na venkovní bazény a zahradu. Dále resort nabízí suity – Junior Suites, Deluxe Junior Suites, Country View Suites, Executive Suites a 2 Bedroom Family Suites (Kempinski Hotel San Lawrenz, 2024).

Resort je postavený tak, aby architektonicky zapadal do žlutého vápence, který je jednou z nejcharakterističtějších rysů krajiny Maltských ostrovů. Resort je zařízen v přívětivé a pohodlné atmosféře s dřevěnými interiéry. Hosté si zde mohou nechat odpočinout své tělo i mysl v luxusním wellness centru, které se rozkládá na ploše přes 1 700 m² a je vybaveno 10 spa a 6 tradičními léčebnými místnostmi Ayurvédské medicíny, 3 venkovními bazény, dvěma vyhřívanými vnitřními bazény, vnitřním výřivkami, orientálním Hammamem, relaxačními zónami a parní komorou. Kempinski The Spa & Ayurveda Centre je ideálním místem pro obnovení rovnováhy těla, mysli a duše. Pro ty, kteří hledají více sportovních aktivit, jsou k dispozici rozsáhlé sportovní zařízení, jako je velké fitness centrum osvětlené denním světlem s kompletním

sortimentem kardiovaskulárních a silových cvičebních strojů a také rozsáhlá sada volných vah. Hotel dále nabízí dva osvětlené tenisové kurty a 2 squashové kurty, které hosté mohou užít (Kempinski Hotel San Lawrenz, 2024).

Svémi konferenčními prostory a prostornými pokoji a apartmány je luxusní hotel ideálním cílem pro firemní a rekreační události. Zařízení umožňují pořádání malých schůzek až po velké konference. Konferenční místnost Kappella s vysokými kamennými oblouky je impozantní a má atmosféru středověké slavnostní síně, což je také ideální místo pro oslavy speciálních příležitostí, jako jsou narozeniny a svatby (Kempinski Hotel San Lawrenz, 2024).

V rezortu si hosté mohou vybrat z několika stravovacích zařízení. První je Il-Baldakkin – gastrobar, nachází se hned vedle lobby a jeden z jeho hlavních aspektů je velká terasa orientovaná na západ. Místo je určeno pro setkávání přátel u lehkého jídla nebo místo, kde si vychutnat skleničku víno nebo vyzkoušet koktejl. Druhá restaurace je L'Ortolan, kde se každý den podává snídaně formou bufetu a s možností objednání ze snídaňové "a la carte". V letních měsících se zde každou neděli pořádají tematické večeře formou bufetů s živou hudbou. Hosté si mohou vybrat zde budou jíst uvnitř nebo na terase. Třetí restaurace je L-Istorja, která se zaměřuje na tradiční maltskou a gozitánskou kuchyni, perfektní pro romantické večeře. Jako její jméno „historie“ tato kulinářské svatyně oslavuje rozmanité kulturní vlivy, které přes století utvářely ostrovy. Nabízené chutě hosty vezmou ze srdce Evropy až po Střední Východ. Místní specialitou je Ġbejna, malý kulatý sýr z ovčího mléka od místních dodavatelů. Obvykle se jí naslano s olivovým olejem a kusem pečiva, ale hoteloví šéfkuchaři vymysleli, jak tento sýr podávat jako desert. Ze sýra udělali mousse do kterého uvnitř je hruškový gel, místo olivového oleje se pokape citronovým olejem, posype se to pistáciemi a podává se to se sladkým chlebem. Novinkou je „cukrárna“ Arja s velkým výběrem káv, čajů a úžasných desertů. Čtvrtou restaurací je Gazebo, které se nachází venku v areálu hotelu poblíž zahrad a bazénů. Tato restaurace se specializuje na japonskou kuchyni, konkrétně sushi a teppanyaki. Poslední stravovací zařízení je pool bar, který se nečekaně nachází vedle bazénů. Z baru si můžete objednat osvěžující kokteily, španělské tapas a domácí zmrzlinu či sorbet (Kempinski Hotel San Lawrenz, 2024).

Hotel Kempinski San Lawrenz má vlastní koncept environmentálního managementu a uplatňuje jeho prvky. Má ekologicky uvědomělý přístup a provádí řadu iniciativ zaměřených na snižování odpadu, investice do obnovitelné energie a významné příspěvky do místní komunity. Přínosy environmentálního managementu pro ubytovací zařízení spočívají především v ochraně a zlepšení životního prostředí. Tento závazek k udržitelnosti není pouze slibem, ale základním standardem dodržovaným v celém Kempinski Hotelu San Lawrenz (Kempinski Hotel San Lawrenz, 2024).

Zkoumané oblasti environmentálního managementu:

a) Úspora energie.

S 300 slunečnými dny každým rokem není neobvyklé vidět solární panely na ostrovech Gozo a Malta. Již v roce 2011 byly v resortu instalovány solární panely pro ohřev vlastní vody, čímž se snížila zátěž na místní životní prostředí. Tento krok přispěl k významnému snížení spotřeby fosilních paliv a emisí oxidu uhličitého. Energeticky úsporné LED žárovky jsou využívány k osvětlení celého ubytovacího zařízení, což přispívá k výraznému snížení spotřeby energie. LED technologie je známá svou vyšší energetickou účinností ve srovnání s tradičními žárovkami, protože spotřebovává až o 80 % méně energie a má delší životnost, což snižuje frekvenci výměn

a množství odpadu. LED žárovky také produkují méně tepla, což znamená menší zátěž pro klimatizační systémy, a tím další úspory energie. Centrální spínače osvětlení byly implementovány na pokojích, kde se světla zapínají pouze vložením hotelové karty do spínače. Tento systém zajišťuje, že osvětlení není používáno zbytečně, což dále optimalizuje energetickou účinnost. Na chodbách a toaletách jsou světla ovládána pohybovými čidly, která zajišťují, že se světla zapnou a vypnou pouze v případě potřeby. Tato technologie nejenže snižuje spotřebu energie, ale také zvyšuje pohodlí a bezpečnost pro hosty. Budova je také tepelně izolovaná, což přispívá k udržení optimální teploty uvnitř a snižuje potřebu vytápění a chlazení. Tepelná izolace hraje klíčovou roli při snižování energetické náročnosti budovy, protože minimalizuje únik tepla v zimě a zabraňuje nadměrnému zahřívání interiéru v létě. Tím se dosahuje stabilní vnitřní teploty a zvyšuje komfort pro hosty. Chybí pouze izolace oken. Neizolovaná okna mohou být hlavním zdrojem tepelných ztrát. V zimě mohou způsobit únik tepla ven a v létě naopak pronikání tepla dovnitř, což zvyšuje nároky na vytápění a chlazení a tím i provozní náklady. Taky tím dochází k nerovnoměrné teplotě v místnostech, což snižuje komfort hostů, protože některé části místnosti mohou být příliš chladné v zimě a příliš teplé v létě. Neizolovaná okna mohou také vést k problémům s kondenzací, což může způsobit vznik plísní a vlhkosti uvnitř budovy. To může negativně ovlivnit zdraví hostů i stav budovy. Dále snižují celkovou efektivitu izolace budovy, což může znamenat, že investice do izolace zbytku budovy nebudou plně využity. Navíc neizolovaná okna propouštějí více hluku z venkovního prostředí, což může rušit hosty a snižovat jejich celkový komfort. Je důležité, aby nejen stěny a střecha, ale také okna byly dobře izolovány, aby byla zajištěna maximální energetická účinnost, komfort a celková kvalita budovy.

b) Úspora vody.

S cílem snížit spotřebu vody a chránit vzácné vodní zdroje bylo v resortu Kempinski Hotel San Lawrenz implementováno několik účinných opatření. Instalace pákových baterií a perlátorů (šetřičů vody) umožňuje lepší kontrolu nad průtokem vody a snižuje její spotřebu bez kompromisů na komfortu pro hosty. Podle studií mohou perlátory snížit spotřebu vody až o 50 %, aniž by došlo ke snížení výkonu nebo pohodlí. Úsporné sprchové hlavice byly nainstalovány ve všech pokojích, což přispívá k výraznému snížení spotřeby vody během sprchování. Standardní sprchové hlavice mohou spotřebovat až 15–20 litrů vody za minutu, zatímco úsporné sprchové hlavice mohou snížit tuto spotřebu na 6–9 litrů za minutu, což představuje úsporu vody až o 60 %. Dalším opatřením je zachytávání dešťové vody, která je následně využívána pro zavlažování zahrad a dalších zelených ploch v areálu hotelu. Tento systém umožňuje efektivní využití přírodních srážek a snižuje závislost na veřejných vodních zdrojích. Používání dešťové vody pro zavlažování může snížit spotřebu pitné vody o 30–50 % v závislosti na regionu a klimatických podmínkách. Dvoustupňové splachování bylo instalováno ve všech toaletách, což umožňuje volbu mezi menším a větším množstvím vody při splachování, a tím dále snižuje celkovou spotřebu vody. Tradiční toalety spotřebují až 13 litrů vody na jedno spláchnutí, zatímco toalety s dvoustupňovým splachováním spotřebují pouze 3–6 litrů na malé spláchnutí a 6–9 litrů na velké spláchnutí, což může snížit spotřebu vody až o 60 %. Významným krokem ke snížení spotřeby vody je také politika výměny ložního prádla a ručníků pouze na požádání hostů. Na každém pokoji je umístěn gozitský vápenec, který hosté mohou položit na stůl, pokud si přejí výměnu ložního prádla. Tímto způsobem se nejen snižuje množství použité vody, ale také se šetří energie a detergenty potřebné k praní. Podle odhadů může tento přístup snížit spotřebu vody na praní až o 35 % a zároveň snížit emise CO₂ spojené s praním. V roce 2019 rezort dosáhl

významného pokroku ve svém úsilí o úsporu vody, kdy se úspora vody zvýšila o 96 %. Tento úspěch odráží efektivitu a účinnost implementovaných opatření a potvrzuje závazek resortu k udržitelnému hospodaření s vodními zdroji.

c) Odpadový management.

Měření toho, co se produkuje, aby se mohlo spravovat, kam odpad jde. Tato zásada velmi pomohla stát se více uvědomělými ohledně odpadu, který se vytváří a jak se likviduje. V rámci environmentálního managementu bylo v Kempinski Hotel San Lawrenz implementováno několik opatření k minimalizaci odpadu a jeho správnému nakládání. Kde je to možné, je zajišťováno opakované použití a recyklace materiálů, jako jsou papíry, kartonové krabice a velké kontejnery. Organický odpad je využíván kompostováním, což přispívá k redukci množství odpadu, který končí na skládkách, a zároveň poskytuje přírodní hnojivo pro zahrady a zelené plochy hotelu. Jsou nakupovány biologicky rozložitelné nebo ekologicky označené produkty, jako jsou papíry, ubrousky, vybavení, čisticí prostředky a prací prostředky. Tento přístup zajišťuje, že produkty používané v hotelu mají co nejmenší negativní dopad na životní prostředí. Správné třídění odpadu je klíčovou součástí přístupu k nakládání s odpady. V jednotlivých pokojích jsou k dispozici třídící koše na plast, papír apod., a v areálu hotelu jsou umístěny třídící kontejnery. Bylo rozhodnuto přestat nakupovat noviny a vybrané časopisy, čímž se snižuje množství papírového odpadu. Plánuje se postupné vyřazení papírových kelímků a je podporováno, aby si zaměstnanci přinášeli vlastní hrnky či láhve, což dále snižuje množství jednorázového odpadu. Tento krok by mohl snížit používání jednorázových kelímků až o 80 %, čímž by se významně snížila produkce plastového odpadu. Jsou upřednostňovány výrobky s označením „eko“ a je zajišťováno opakované použití recyklovaných materiálů. Recyklovaný papír je využíván ve všech možných oblastech provozu hotelu, což nejen snižuje poptávku po nových surovinách, ale také podporuje trh s recyklovanými materiály. Podle statistik může použití recyklovaného papíru snížit spotřebu energie až o 70 % a spotřebu vody až o 60 % ve srovnání s výrobou nového papíru. V roce 2019 došlo ke snížení odpadů o 403 813 litrů. Tento úspěch odráží efektivitu a účinnost implementovaných opatření a potvrzuje závazek resortu k udržitelnému hospodaření. Jeden z prvků, které hotel nezavádí je odstranění jednorázových balení jako jsou snídaňové marmelády, máslo apod. Odstranění jednorázových balení výrobků v ubytovacích zařízeních, snižuje množství plastového a papírového odpadu. Ekonomicky mohou velká balení vést k úsporám a zlepšení ekologického profilu zařízení, což může přilákat hosty preferující udržitelné praktiky. Nevýhody velkých balení zahrnují hygienická rizika a zvýšenou náročnost na logistiku a skladování. Je nutné zajistit správné hygienické standardy, pravidelnou údržbu a proškolení personálu. Informování hostů o ekologických přínosech a zajištění hygieny je klíčové. Přes tyto výzvy, při správné implementaci, odstranění jednorázových obalů výrazně přispívá k udržitelnosti ubytovacích zařízení.

d) Konstrukce a design.

Hotel byl postaven ze žlutého vápence a je obklopen palmami, které lemují sérii oázovitých bazénů. Klasicky navržený luxusní rezort vyzařuje eleganci od okamžiku, kdy je vstoupeno na jeho pozemek. Pokoje a apartmány jsou vkusně zařízeny v uklidňujících neutrálních tónech, s koupelnami z hnědého mramoru a balkóny. Konstrukce hotelu byla navržena s ohledem na místní architektonické tradice a použití místních materiálů, což pomáhá minimalizovat ekologickou stopu. Žlutý vápenec, který byl použit při stavbě, je typickým stavebním materiálem

pro Maltu a Gozo, který nejen esteticky ladí s okolní krajinou, ale také zajišťuje tepelnou izolaci, čímž je snížena potřeba umělého vytápění a chlazení. Filozofie designu hotelu se zaměřuje na harmonické začlenění do přírodního prostředí, čímž je minimalizován vizuální a ekologický dopad na krajinu. Hotel je obklopen rozsáhlými zahradami a zelenými plochami, které nejen přispívají k estetickému vzhledu, ale také podporují biodiverzitu. Použití nativních rostlin a stromů, jako jsou palmy, pomáhá udržovat místní ekosystém a snižuje potřebu zavlažování, což je zvláště důležité v suchém středomořském klimatu. Interiéry hotelu byly navrženy s důrazem na použití přírodních a ekologicky šetrných materiálů. Hnědý mramor použitý v koupelnách je nejen esteticky příjemný, ale také trvanlivý a snadno udržovatelný, což snižuje potřebu častých renovací a výměn materiálů. Balkóny poskytují hostům možnost užívat si čerstvý vzduch a výhledy na okolní přírodu, což přispívá k celkové relaxaci a pohodě. Kromě estetických a funkčních aspektů designu jsou implementována také opatření pro úsporu energie a vody. Solární panely jsou používány k ohřevu vody, což významně snižuje spotřebu energie z fosilních paliv. Energeticky úsporné LED osvětlení a senzory pohybu pomáhají minimalizovat zbytečnou spotřebu elektřiny.

Obr. 8: Hotel Kempinski San Lawrenz

Zdroj: Press Kit Kempinski Hotel San Lawrenz (2024)

e) Certifikace a ocenění.

V roce 2019 bylo dosaženo bronzového označení v programu EarthCheck, což je přední světový poskytovatel benchmarkingu a certifikace v oblasti udržitelnosti. Tento úspěch potvrzuje závazek hotelu Kempinski San Lawrenz k udržitelnosti a odpovědnému přístupu k životnímu prostředí. V roce 2024 je věnována zvýšená pozornost a čas otázkám udržitelnosti, což může pozitivně ovlivnit nejen zaměstnance, ale i hosty. Pan Kyle říká, že při pozitivním výsledku nebudou tyto praktiky omezeny pouze na pracoviště, ale budou také začleněny do našich domovů a stanou se součástí každodenního života. Certifikace EarthCheck je udělována na základě přísných kritérií, která hodnotí environmentální a sociální výkonnost ubytovacích zařízení. K dosažení bronzového označení bylo nutné splnit několik požadavků v oblastech, jako je snižování emisí skleníkových plynů, úspora energie a vody, správné nakládání s odpady a

podpora místních komunit. Tento úspěch je důkazem, že hotel implementuje účinné strategie a praktiky udržitelného rozvoje. Tato ocenění a certifikace potvrzují, že Kempinski Hotel San Lawrenz se řadí mezi lídry v oblasti udržitelného cestovního ruchu. Udržitelnost je vnímána nejen jako firemní politika, ale jako základní hodnota, která prostupuje všechny aspekty provozu hotelu. Tímto způsobem je zajištěno, že hotel bude i nadále přispívat k ochraně životního prostředí a podpoře místních komunit, čímž se stává vzorem pro ostatní ubytovací zařízení.

f) Vzdělávání a zapojení hostů.

Velké úsilí je vynaloženo na vzdělávání a zapojení hostů do environmentálních iniciativ hotelu. Hosté jsou vysoce povzbuzováni k používání pitné vody a je jim zajištěna její bezpečnost. V roce 2023 byly do každého pokoje zavedeny filtrační baterie na pitnou vodu, což výrazně snižuje spotřebu plastů. Tento krok je vysoce efektivní, protože již nejsou distribuovány plastové lahve s vodou. Informace o udržitelných praktikách jsou hostům poskytovány prostřednictvím TV monitorů v pokojích a v recepci, což zajišťuje snadný přístup a srozumitelnost těchto informací. Hosté jsou informováni o ekologických iniciativách hotelu a o tom, jak se mohou zapojit, například prostřednictvím programu opakovaného použití ručníků a ložního prádla. Tento program zahrnuje použití gozitanského vápence, který je umístěn v každém pokoji a slouží jako signál pro personál, zda je třeba vyměnit ložní prádlo. Používání pitné vody místo balené vody pomáhá snížit plastový odpad. Vzhledem k tomu, že plastové lahve představují významný zdroj odpadu a znečištění, jejich eliminace je důležitým krokem k ochraně životního prostředí. Bezpečnost a kvalita pitné vody jsou hostům garantovány, což přispívá k jejich pohodlí a spokojenosti. Tento přístup je důležitý nejen pro zvýšení povědomí o udržitelném chování, ale také pro podporu změny návyků, které mohou mít pozitivní dopad i mimo hotelové prostředí. Vzdělávání a zapojení hostů do udržitelných praktik je považováno za klíčové pro dosažení dlouhodobých environmentálních cílů. Když je hostům vysvětlen význam a výhody těchto iniciativ, mohou si osvojit podobné chování ve svém každodenním životě, čímž se podporuje širší přijetí udržitelného životního stylu. Tento přístup nejen zlepšuje ekologickou stopu hotelu, ale také posiluje jeho pověst jako odpovědného a udržitelného poskytovatele ubytovacích služeb.

g) Spolupráce s místní komunitou.

Kempinski Hotel San Lawrenz klade velký důraz na spolupráci s místní komunitou, což je klíčovým prvkem jeho sociální odpovědnosti. Jednou z hlavních iniciativ v této oblasti je partnerství s nadací Inspire. Od roku 2022 hotel spolupracuje s touto významnou neziskovou organizací, která se zaměřuje na zlepšování životní pohody osob s postižením a jejich rodin prostřednictvím vzdělávacích, terapeutických a volnočasových programů. V prvním roce spolupráce se podařilo vybrat téměř 15 000 € na podporu nadace Inspire. Tento úspěch motivoval hotel k pokračování a rozšíření těchto aktivit. Na rok 2024 se plánuje například recyklace jednorázových mýdel namísto jejich vyhazování na skládky, což je další krok k ochraně životního prostředí. V roce 2023 se Kempinski Hotel San Lawrenz rozhodl pokračovat v podpoře nadace Inspire prostřednictvím druhé roční sbírky. Hotel se zavázal k ještě většímu pozitivnímu dopadu na životy dětí a dospělých s postižením na Maltě a Gozu. Kampaň si klade za cíl navázat na štedrost hostů, patronů a místní komunity, aby poskytla nezbytnou podporu a služby těm, kteří to potřebují. Hosté ubytovaní v hotelu mají možnost přispět 1 € za noc nebo více jako součást jejich závěrečného účtu, přičemž vybrané příspěvky jsou nadaci Inspire předávány měsíčně. Generální manažerka hotelu, Ruth Abellan, vyjádřila své nadšení z pokračující spolupráce: „Jsme poctěni,

že můžeme pokračovat v partnerství s nadací Inspire a rozšířit naši podporu těm, kteří ji v naší komunitě nejvíce potřebují. Úspěch loňské sbírky byl skutečně inspirující a těšíme se, že tentokrát uděláme ještě větší rozdíl.“ Spolupráce s nadací Inspire je jen jedním z mnoha způsobů, jak Kempinski Hotel San Lawrenz projevuje svůj závazek k sociální odpovědnosti. Hotel se aktivně podílí na podpoře místní komunity nejen finančními příspěvky, ale také prostřednictvím různých iniciativ a programů. Nadace Inspire poskytuje širokou škálu služeb, které zlepšují kvalitu života osob s postižením a podporují jejich začlenění do společnosti. „Jsme skutečně vděční za tuto iniciativu, která je součástí mezinárodního závazku Kempinski k sociální odpovědnosti. Naše strategie v příštích letech je rozšířit náš dosah, abychom mohli podpořit stále více osob s postižením a jejich rodiny, připravit je na začlenění a plnou účast ve společnosti a nakonec zlepšit jejich kvalitu života. Plánujeme to uskutečnit prostřednictvím zavedení několika nově vyvinutých služeb. Do dnešního dne se Kempinski podařilo vybrat přes 10 000 € a tyto prostředky budou neocenitelné pro dosažení našeho cíle,“ řekl Antonello Gauci, generální ředitel nadace Inspire. Kempinski Hotel San Lawrenz tímto způsobem nejen přispívá k lepšímu fungování společnosti, ale také posiluje svou pověst jako odpovědného a udržitelného poskytovatele ubytovacích služeb. Tím, že hotel aktivně zapojuje hosty a místní komunitu do svých environmentálních a sociálních iniciativ, vytváří trvalý pozitivní dopad, který přesahuje hranice hotelu a přispívá k udržitelné budoucnosti pro všechny.

h) Digitální přístup.

Implementace QR kódů pro menu a in-house marketing na televizích v pokojích výrazně přispěla k dosažení celkových cílů udržitelnosti hotelu. V současné době jsou QR kódy zaváděny s očekáváním, že v následujících dnech budou plně funkční. (duben 2024) Digitální přístup poskytuje příležitost plánovat, připravovat, provádět a upravovat data s dostatečnou úrovní digitálních řešení, zatímco se snižuje množství odpadu a používání materiálů, jako jsou plasty a papír. Implementace digitálního přístupu, jako je použití QR kódů a digitálních obrazovek pro marketingové účely, přináší řadu výhod, které podporují udržitelnost a zlepšují celkovou efektivitu hotelových operací. Jedním z hlavních přínosů digitálního přístupu je významné snížení odpadu. Tradiční tištěné materiály, jako jsou papírové menu a marketingové plakáty, často končí na skládkách a přispívají k environmentálnímu zatížení. Nahrazení těchto materiálů digitálními alternativami minimalizuje množství odpadu a snižuje potřebu používání papíru a plastů. Digitální řešení poskytují větší flexibilitu a efektivitu při správě informací. Aktualizace menu nebo marketingových materiálů mohou být prováděny okamžitě a bez dodatečných nákladů na tisk. To umožňuje hotelu rychle reagovat na změny a přizpůsobit se potřebám hostů, aniž by bylo nutné vynakládat další zdroje. Pro hosty představuje digitální přístup pohodlnější a modernější zážitek. QR kódy umožňují snadný přístup k aktuálním informacím, jako jsou menu nebo speciální nabídky, přímo z jejich mobilních zařízení. To nejen zlepšuje celkovou zkušenost hostů, ale také snižuje potřebu fyzických kontaktů, což je zvláště důležité v době zvýšených hygienických opatření. Digitální přístup přispívá ke snížení uhlíkové stopy hotelu. Méně tištěných materiálů znamená méně spotřebované energie a zdrojů na jejich výrobu a distribuci. Tímto způsobem hotel aktivně přispívá k ochraně životního prostředí a plní své závazky k udržitelnosti.

i) Další iniciativy.

Hotel se aktivně angažuje v podpoře lokálních zemědělců a producentů potravin tím, že upřednostňuje čerstvé a místní suroviny ve svých provozech. Pečivo a mléko pocházejí ze zdrojů

v bezprostřední blízkosti hotelu, což nejen podporuje místní ekonomiku, ale také snižuje uhlíkovou stopu spojenou s přepravou potravin. Rovněž se snaží využívat lokální ovoce a zeleninu ve výši 25 % a 40 % odpovídajícím způsobem, a to ve všech kuchyních a restauracích. Tento farmářský přístup k potravinám zajišťuje nejen kvalitu a čerstvost, ale také transparentnost a důvěru hostů v původ potravin.

Dalším krokem směrem k udržitelnosti bylo nahrazení tradičních plastových klíčových karet bambusovými alternativami. Bambus je ekologicky šetrná a obnovitelná surovina, které se rychle rozkládá po skončení životnosti. Tímto opatřením se hotel snaží minimalizovat používání plastu a snížit svou uhlíkovou stopu.

Jeden prvek, který hotel dle mého názoru nedostatečně propaguje je informování hostů o environmentálním snažení. Luxusní rezorty někdy nepropagují udržitelnost z několika důvodů. Za prvé, někteří hosté očekávají maximální pohodlí a exkluzivní zážitek, který zahrnuje používání jednorázových výrobků a nepřetržitého servisu. To může být v rozporu s udržitelnými praktikami, protože existuje obava, že by tyto změny mohly být vnímány jako snížení standardu nebo kvality služeb. Luxusní rezorty se často zaměřují na tradiční marketingové strategie, které zdůrazňují luxus a exkluzivitu spíše než udržitelnost. Navíc mohou mít nedostatečné povědomí o tom, jak efektivně komunikovat své udržitelné iniciativy, tak, aby byly atraktivní pro hosty. I přes tyto výzvy mnohé luxusní rezorty začínají udržitelnost propagovat, protože roste povědomí o jejím významu mezi hosty i provozovateli. Klíčem je nalezení rovnováhy mezi poskytováním luxusního zážitku a implementací udržitelných praktik, které mohou dlouhodobě zlepšit jak environmentální, tak ekonomickou výkonnost těchto zařízení. Propagace ekologického programu a informování hostů o environmentálním snažení je pro luxusní rezorty důležité z několika klíčových důvodů. Pomáhá zvyšovat povědomí a vzdělávat hosty o významu udržitelnosti, což je inspiruje k ekologičtějšímu chování i v běžném životě. Aktivní propagace ekologických iniciativ může zlepšit reputaci rezortu a přilákat hosty, kteří preferují zodpovědné a udržitelné ubytování, čímž se zvyšuje jejich loajalita a pravděpodobnost, že se vrátí. Navíc informování hostů o snaze šetřit zdroje může vést ke snížení spotřeby energie a vody, což přináší ekonomické úspory. Propagace ekologických snah také může otevřít přístup k dotacím a grantům. Kromě toho má pozitivní dopad na místní komunitu, podporuje spolupráci na udržitelných projektech a posiluje sociální odpovědnost rezortu.

j) HCMI.

Iniciativa pro měření uhlíkové stopy hotelů (HCMI) je metodologie a bezplatný nástroj pro hotely, který umožňuje vypočítat uhlíkovou stopu hotelových pobytů a jednání. HCMI umožňuje hotelům vypočítat:

- celkovou uhlíkovou stopu,
- uhlíkovou stopu na obsazený pokoj denně,
- uhlíkovou stopu na plochu jednacího prostoru hodinově,
- podíl obnovitelné energie a elektřiny na celkové spotřebě.

HCMI je zdarma pro všechny hotely a jeho používání pomáhá hotelům pochopit jejich uhlíkovou stopu, porovnat své výkony s ostatními, stanovit měřitelné cíle, dokončit firemní zprávy, hlásit údaje firemním klientům, pomoci zákazníkům při rozhodování o rezervaci a splnit závazky

vyplývající z Glasgowské deklarace pro klimatické hnutí v cestovním ruchu. Metodologii vyvinulo hotelové odvětví, aby vytvořilo jednotnou metodiku pro všechny hotely, která by umožnila měřit a komunikovat jejich uhlíkovou stopu. Cílem je, aby široké použití HCMI zlepšilo porozumění, transparentnost a přesnost v celém odvětví. Hotely, které se účastní Cornell Hotel Sustainability Benchmark Index (CHSB) – největšího každoročního srovnávání spotřeby energie, vody a uhlíku v hotelovém průmyslu – mohou využívat data HCMI. Metodologie HCMI je rovněž používána nástrojem Hotel Footprinting pro benchmarking. HCMI zahrnuje veškerou energii používanou 'na místě' včetně paliv jako je zemní plyn, olej a další paliva, nakupovanou elektřinu a pohonné hmoty pro vozidla a další zařízení, a emise z chladiv. Zahrnuje také, pokud je to relevantní, uhlíkové emise z outsourcingových operací, jako je například prádelna. HCMI mohou využívat všechny typy hotelů po celém světě, včetně těch, které nemají žádné předchozí zkušenosti s uhlíkovým reportováním. Platí pro jednotlivé hotely, malé i velké, bez ohledu na typ nabízených služeb. Použití HCMI podporují také přední organizace v odvětví. HCMI bylo vytvořeno v červnu 2012 Aliancí pro udržitelnou pohostinnost (dříve Mezinárodní partnerství pro cestovní ruch) a Světovou radou cestování a cestovního ruchu, ve spolupráci s 23 předními globálními hotelovými společnostmi. Metodologie zahrnuje řadu aspektů standardů GHG Protocol – rámec pro měření a hlášení emisí skleníkových plynů pro podniky, vlády a další subjekty. Metodologie byla testována v hotelech různých stylů a velikostí v různých geografických lokalitách a byla dále zdokonalena na základě zpětné vazby od uživatelů a výzkumu Centra pro výzkum pohostinství Cornellovy univerzity. V roce 2016 a 2022 byla metodologie aktualizována na základě dalších zpětných vazeb a podpory Greenview. HCMI je klíčovým nástrojem pro hotely, které chtějí porozumět a snížit svou uhlíkovou stopu, a poskytuje důležitou podporu v cestě k udržitelnějšímu cestovnímu ruchu (WORLD SUSTAINABLE HOSPITALITY ALLIANCE, 2024).

International
Tourism
Partnership

Key

To be completed by hotel
No action
* See definitions tab for guidance or refer to comments

1	Name	Kyle Herrera
2	Job title	Engineering Coordinator

3	Reporting year ending*	2023
4	Name of Hotel	Kempinski San lawrenz
5	Name of hotel group	Kempinski
6	Address	Triq - Ir roqon, San Lawrenz, Gozo
	Country	Malta

8	Total area of guest rooms and corridors	30 000	Square meters
9	Total area of meeting facility space	478	
10	Total number of guest rooms	142	

11	Total number of occupied rooms* for reporting year	27 154
----	--	--------

Energy Consumption

	Total	Private space	Outsourced	Total
Total Electricity consumption for reporting period* (in kWh)	2 277 267	-	-	2 277 267
Total Gas consumption for reporting period* (in kWh)	50 993	-	-	50 993
Total Oil consumption for reporting period* (in litres)	905	-	-	905

Please list below any other fuels (e.g. district heating, propane, LPG, etc.) and other				
	Consumption	Private space	Other energy	Total
		-	-	-
		-	-	-
		-	-	-
		-	-	-

[Click here to convert your existing data to a different unit](#)

Unit	CO2e emission factor	Emissions
kWh	0.3090	703 676
kWh	0.2433	12 407
litres	2.5363	2 295

Unit	CO2e emission factor	Emissions
		0
		0
		0
		0

Supplementary questions

A	Do you have any facilities that guests can't use (private space)? e.g.	No	No need to complete Tab A
B	Is your laundry outsourced?	No	No need to complete Tab B
C	Have your Air Conditioning or refrigeration units had a refrigerant gas leak of over 100 kg or have you conducted major maintenance on your AC systems during the reporting period? If you have no Air Conditioning or refrigeration units please select NA.	NA	No need to complete Tab C
D	Does your hotel own or operate vehicles (e.g. shuttle bus, hotel car)?	Yes	Continue to Tab D

If your answer is NO for all the supplementary questions, your carbon footprint is calculated automatically on the right of the screen.

International
Tourism
Partnership

Key

To be completed by hotel
No action
* See definitions tab for guidance or refer to comments

1	Name	Kyle Herrera
2	Job title	Engineering Coordinator

3	Reporting year ending*	2023
4	Name of Hotel	Kempinski San lawrenz
5	Name of hotel group	Kempinski
6	Address	Triq - Ir roqon, San Lawrenz, Gozo
	Country	Malta

8	Total area of guest rooms and corridors	30 000	Square meters
9	Total area of meeting facility space	478	
10	Total number of guest rooms	142	

11	Total number of occupied rooms* for reporting year	27 154
----	--	--------

Energy Consumption				
	Total	Private space	Outsourced	Total
Total Electricity consumption for reporting period* (in kWh)	2 277 267	-	-	2 277 267
Total Gas consumption for reporting period* (in kWh)	50 993	-	-	50 993
Total Oil consumption for reporting period* (in litres)	905	-	-	905

Unit	CO2e emission factor	Emissions
kWh	0,3090	703 676
kWh	0,2433	12 407
litres	2,5363	2 295

	Consumption	Private space	Other energy	Total
Please list below any other fuels (e.g. district heating, propane, LPG, etc.)				

Unit	CO2e emission factor	Emissions
		0
		0
		0
		0

[Click here to convert your existing data to a different unit](#)

Supplementary questions

A	Do you have any facilities that guests can't use (private)	No	No need to complete Tab A
B	Is your laundry outsourced?	No	No need to complete Tab B
C	Have your Air Conditioning or refrigeration units had a refrigerant gas leak of over 100 kg or have you conducted major maintenance on your AC systems during the reporting period? If you have no Air Conditioning or refrigeration units please select NA.	NA	No need to complete Tab C
D	Does your hotel own or operate vehicles (e.g. shuttle bus, hotel	Yes	Continue to Tab D

If your answer is NO for all the supplementary questions, your carbon footprint is calculated automatically on the right of the screen.

Section D Please complete this tab if your hotel owns or operates vehicles (e.g. shuttle bus, hotel car)

D.1	Have you in previous years calculated your mobile fuel emissions	No	Go to section D.5
D.2	Were these mobile fuel emissions less than 5% of your hotel's total	No	Go to section D.5
D.3	Have your hotel operations or mobile fuel usage changed significantly since the previous reporting period?		
D.4	Enter your emissions from mobile fuels calculated in previous		tCO2e

D.5	Calculate your mobile fuel emissions using the table below
-----	--

Mobile Fuels	Country or	Consumption	Energy	Emission	Total
Most common fuels					
Gasoline/Petrol	Spain		litre	2,20307	0,00
Gasoline/Petrol	UK		litre		0,00
Gasoline/Petrol	Other		litre		0,00
On-Road Diesel Fuel	USA		litre		0,00
On-Road Diesel Fuel	UK		litre		0,00
On-Road Diesel Fuel (cars)	Other	267	litre		0,00
LPG	USA		litre		0,00
LPG	UK		litre		0,00
LPG	Other	50 993 000	litre		0,00
Other fuel (please specify)					0,00
Other fuel (please specify)					0,00
Total				0,00	tCO2e

Percentage of total emissions from mobile fuel	0,0%
--	------

Note regarding future reporting:

Your emissions from mobile fuels are not significant. You will not need to recalculate these emissions next year, unless your hotel operations or mobile fuel usage change significantly.

Obr. 9: Výsledný HCMI pro hotel Kempinski San Lawrence

Zdroj: Vlastní zpracování dle WORLD SUSTAINABLE HOSPITALITY ALLIANCE (2024)

Results		
Total CO ₂ e for reporting period		
718,38 tCO ₂ e		
Total Guestrooms Carbon Footprint	707	tCO ₂ e
Total Meetings Carbon Footprint	11	tCO ₂ e
Carbon footprint per occupied room on a daily basis	26,0	kgCO ₂ e
Carbon footprint per area of meeting space on an hourly basis	3,1	kgCO ₂ e

CO ₂ emissions for a specific client:		
Number of room nights for client	1	
Amount of meeting space occupied by client		0
Duration of client's meetings		Hours
Client's rooms carbon footprint	26	kgCO ₂ e
Client's conference carbon footprint	-	kgCO ₂ e
Total client's carbon footprint	26	kgCO ₂ e

Obr. 10: Spotřeba CO₂e v hotel Kempinski San Lawrence za rok 2023

Zdroj: Vlastní zpracování dle WORLD SUSTAINABLE HOSPITALITY ALLIANCE (2024)

Za reportované období (rok 2023) byly vykázány celkové emise ve výši 718,377 tun ekvivalentu oxidu uhličitého (tCO₂e). Z toho uhlíková stopa související přímo s pokoji hostů činila 707,111 tCO₂e. Tyto hodnoty poskytují základ pro další analýzu a identifikaci oblastí s největším dopadem na životní prostředí. Bylo zjištěno, že hotel spotřeboval značné množství elektrické energie, což je hlavním přispěvatelem k jeho celkovým emisím CO₂e. Dalším zdrojem emisí jsou mobilní paliva používaná pro hotelová vozidla a generátory. Spotřeba nafty a benzínu byla sledována, aby byly identifikovány možnosti pro snížení spotřeby paliv a přechod na ekologičtější dopravní prostředky.

Pokud jsou dosaženy hodnoty výrazně nad průměrem, je zřejmé, že je potřeba implementovat opatření ke snížení emisí. Naopak, pokud jsou hodnoty pod průměrem, je hotel považován za efektivně pracující a může sloužit jako příklad dobré praxe.

Průměrné uhlíková stopa na jednu osobu na jednu noc jsou přibližně 26 kg CO₂-e. Oproti roku 2016 je to zlepšení o 11,4 kg CO₂-e. Oproti České republice, kde je průměr 46,1 kg CO₂ e za 1 noc/hosta je na tom lépe, naopak v Maltské republice, kde průměr je 21,9 kg CO₂ e za 1 noc/host, máličko zaostává.

Pro výpočet emisí skleníkových plynů na jednoho hosta na jednu noc pomocí HCMI lze použít následující vzorec:

$$\text{Emise na jednoho hosta na jednu noc} = \frac{\text{Celkové emise CO}_2\text{e pro pokoje hostů}}{\text{Počet pokojových nocí}}$$

Kde: Celkové emise CO₂e pro pokoje hostů jsou celkové emise uhlíku v tunách ekvivalentu oxidu uhličitého (tCO₂e) související s provozem pokojů hostů za reportované období. Počet pokojových nocí je celkový počet nocí, kdy byly pokoje obsazeny hosty během reportovaného období.

Závěr

Zajištění dlouhodobé atraktivity turistických destinací vyžaduje, aby ubytovací zařízení přijímala opatření k udržitelnému rozvoji. Pokud mají zájem udržet tato místa atraktivní pro další generace, musí být inspirovány prvky environmentálního managementu a implementovat je do svých strategií a plánů. Udržitelnost cestovního ruchu je moderním trendem a ubytovací zařízení tuto výzvu vnímají jako příležitost k překonání zastaralých stereotypů. Integrace environmentálně šetrných praktik s celkovým řízením hotelu představuje zlatou střední cestu pro využívání přírody k radostným a odpočinkovým zážitkům.

Cílem této bakalářské práce bylo provést hloubkovou analýzu uplatňování prvků environmentálního managementu v maltském hotelu Kempinski San Lawrence a zhodnotit jeho udržitelnost výkony za rok 2023. Výsledky této práce ukazují, že zavádění ekologických prvků je časově náročný proces s dlouhodobými výsledky, které se projeví až v desetiletých intervalech. Prvky environmentálního managementu mají kumulativní efekt, kdy změny vlivu na životní prostředí jsou patrné v malých intervalech po delší dobu.

Jaké prvky environmentálního managementu jsou nejvíce využívány? Hotel Kempinski San Lawrence nejvíce využívá úsporné technologie ke snížení spotřeby energie, programy na snižování odpadu a systémy pro sledování a optimalizaci spotřeby zdrojů. Tyto prvky významně přispívají ke snížení uhlíkové stopy hotelu a ke zlepšení jeho ekologické výkonnosti. Konkrétně hotel implementoval energeticky úsporné osvětlení, systémy pro regulaci teploty a automatické vypínání spotřebičů. Rovněž má zavedený systém důsledného třídění odpadu a recyklace, což minimalizuje množství odpadu končícího na skládkách. Hotel také motivuje své hosty k účasti na ekologických programech, například k opakovanému používání ručníků a ložního prádla.

Jaké prvky environmentálního managementu jsou nejméně využívány? Mezi nejméně využívané prvky patří opatření v oblasti vodního hospodářství a některé pokročilé techniky recyklace a opětovného využití zdrojů. Identifikované nedostatky v těchto oblastech naznačují, že zde je prostor pro další zlepšení a optimalizaci. Hotel například nemá zavedené systémy pro využití šedé vody. Také by mohl více investovat do technologií na recyklaci odpadních vod a jejich opětovné použití, například pro závlahu zahrad.

Z výzkumu dále vyplývá, že klíčovým faktorem pro úspěch environmentálního managementu je uvědomělost zaměstnanců a poptávka hostů po ekologických aktivitách. S rostoucím ekologickým povědomím hostů budou ubytovací zařízení stále více naslouchat těmto požadavkům a začleňovat environmentální management do svých politik. Zaměstnanecká uvědomělost je klíčová pro vytvoření smysluplných, efektivních a reálných opatření pro ochranu životního prostředí, aniž by to narušovalo komfort hostů. Motivace zaměstnanců a jejich aktivní zapojení do ekologických iniciativ může vést k lepšímu chování a stabilitě podniku. Například pravidelné školení a informování zaměstnanců o nových ekologických praktikách může zvýšit jejich povědomí a schopnost efektivně implementovat tyto praktiky v každodenním provozu.

Závěrem lze konstatovat, že udržitelné praktiky nejenže přispívají k ochraně životního prostředí, ale také mohou zvýšit konkurenceschopnost ubytovacích zařízení a jejich přitažlivost pro ekologicky smýšlející hosty. Hotel Kempinski San Lawrence je zářným příkladem, že pokud je pečováno o životní prostředí, je zároveň pečováno o celé ubytovací zařízení. Tento přístup může

sloužit jako vzor pro další hotely, které usilují o udržitelnost a ochranu přírodních zdrojů, přičemž zároveň zajišťují vysokou úroveň komfortu a spokojenosti svých hostů.

Seznam použité literatury

- ACCOR. Online. Dostupné z: <https://group.accor.com/en/commitment>. [cit. 2024-04-23].
- BE HEALTH [online]. [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://www.behealth.com/about-be-health>
- DEHOGA Bundesverband. *Nachhaltiges Wirtschaften in Hotellerie und Gastronomie. Deutscher Hotel – und Gaststättenverband*. [online]. 2016 [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: https://www.dehoga-bundesverband.de/fileadmin/Startseite/05_Themen/Energie/DEHOGA_Umweltbroschu__re_Oktober_2016.pdf
- Earth Check [online]. [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://earthcheck.org/>
- ENERFIS.CZ. *Certifikace budov podle standardu LEED* [online]. [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://www.enerfis.cz/sluzby/zelene-budovy/certifikace-budov-breeam-leed-sbtoolcz/certifikace-budov-leed>
- FILIMONAU, Viachaslau; DELYSIA, A. Food waste management in hospitality operations: A critical review. *Tourism management*, 2019, 71: 234-245.
- GÖSSLING, S., Scott, D., & Hall, C. M. *Global trends in length of stay: Implications for destination management and climate change*. *Journal of Sustainable Tourism*. [online]. 2019 [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/09669582.2018.1529771>
- GÖSSLING, Stefan a Dagmar LUND-DURLACHER. *Tourist accommodation, climate change and mitigation: An assessment for Austria*. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism* [online]. 2021 [cit. 2024-04-23]. ISSN 2213-0780. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.jort.2021.100367>.
- GÖSSLING, Stefan. *Carbon management in tourism*. UK, 2010. ISBN 9780415566339.
- GÖSSLING, Stefan. New performance indicators for water management in tourism. *Tourism Management*, 2015, 46: 233-244.
- Green Key [online]. [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://www.greenkey.global/our-programme>
- Greenview Hotel Footprinting Tool [online]. [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://greenview.sg/services/greenview-hotel-footprinting-tool/>
- HERRERA, Kyle. Technik a EarthCheck koordinátor v Kempinski San Lawrence.
- HRS.COM. *Green Stay* [online]. [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://www.hrs.com/enterprise/greenstay-initiative/>
- CHOU, Chia-Jung. *Hotels' environmental policies and employee personal environmental beliefs: Interactions and outcomes* [online]. 2014 [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2013.08.001>.
- JANDROKOVIC, M., Mandl, D., & Kapusta, F. *Energiekennzahlen in Dienstleistungsgebäuden. Kennzahlen zum Energieverbrauch, die relevantesten Einsparpotenziale und Hauptverbraucher in ausgewählten Branchen – Bürobetriebe, Einzelhandel, Non Food, Lebensmitteleinzelhandel, Gastronomie, Hotellerie (3- und 4- Stern) – im Rahmen des*

- Projektes EV-DLB – energieverbrauch im Dienstleistungssektor. Wien: Energieinstitut der Wirtschaft. outcomes* [online]. 2012 [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: https://www.energieinstitut.net/de/system/files/0903_final_dienstleistungsgebaude_20120530.pdf.
- Kempinski Hotels*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.kempinski.com/en>. [cit. 2024-05-27].
- KEMPINSKI — ENVIRONMENTAL, SOCIAL & GOVERNANCE REPORT 2022. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.kempinski.com/en/content/download/76280/2093948?version=1&inline=1>. [cit. 2024-04-25].
- KEMPINSKI HOTEL SAN LAWRENZ. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.kempinski.com/en/hotel-san-lawrenz>. [cit. 2024-04-25].
- KIM, Bora; Lee, Seoki. The impact of material and immaterial sustainability on firm performance: The moderating role of franchising strategy. *Tourism Management*, 2020, 77: 103999.
- KŘÍŽEK, Felix a NEUFUS, Josef. *Moderní hotelový management*. Praha: Grada, 2011. ISBN 8024738686.
- MALTA UNCOVERED. *Malta: My Introduction to this Amazing Mediterranean Island Nation*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.maltauncovered.com/malta-island/>. [cit. 2024-04-25].
- Malta*. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Malta#Geografie>. [cit. 2024-04-25].
- MALTA.COM. *Information about Malta, Gozo and Comino: geography, history, economy, weather and cities*. Online. 2019. Dostupné z: <https://www.malta.com/en/about-malta>. [cit. 2024-04-25].
- MELISSEN, Frans; VAN GINNEKEN, Rob; WOOD, Roy C. Sustainability challenges and opportunities arising from the owner-operator split in hotels. *International Journal of Hospitality Management*, 2016, 54: 35-42.
- Oficiální jednotná klasifikace ubytovacích zařízení České republiky 2021 – 2025 - doplňující metodika k ČSN 761110* [online]. In: . Asociace hotelů a restaurací České republiky z.s. [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://hotelstars.cz/Upload/2022/11/22/kompletni-metodika-zari22.pdf>
- PLANBE.ECO. *How to calculate the carbon footprint in the hotel industry* [online]. 2023 [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://planbe.eco/blog/how-to-calculate-the-carbon-footprint-in-the-hotel-industry/>
- PRAKASH, Surya, et al. Adopting green and sustainable practices in the hotel industry operations-an analysis of critical performance indicators for improved environmental quality. *Management of Environmental Quality: An International Journal*, 2023, 34.4: 1057-1076.
- RADOJEVIC, T., Stanistic, N., & Stanic, N. Ensuring positive feedback. Factors that influence customer satisfaction in the contemporary hospitality industry. *Tourism Management*.

[online]. 2015 [cit. 2024-04-23]. Dostupné z:
<https://doi.org/10.1016/j.tourman.2015.04.002>

RICAURTE, Eric. Developing a sustainability measurement framework for hotels: Toward an industry-wide reporting structure. 2011.

SCHOLZ, Petr. *Ubytovací zařízení: historie a současnost, provoz, management*. Praha: Idea servis, 2021. ISBN 9788085970968.

STYLES, David; SCHOENBERGER, Harald; GALVEZ-MARTOS, José Luis. Water management in the European hospitality sector: Best practice, performance benchmarks and improvement potential. *Tourism Management*, 2015, 46: 187-202.

UNWTO, UNEP. Making tourism more sustainable. *A Guide for Policy Makers, Indicators of Sustainable Development for Tourism Destinations*, 2005.

WOOD, Megan Epler. *Sustainable Tourism on a Finite Planet Environmental, Business and Policy Solutions*. UK, 2017. ISBN 9781315439792.

WORLD SUSTAINABLE HOSPITALITY ALLIANCE. *Hotel Carbon Measurement Initiative (HCMI)*. Online. 2024. Dostupné z: <https://sustainablehospitalityalliance.org/resource/hotel-carbon-measurement-initiative/>. [cit. 2024-04-25].